

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

Dětská prostituce v České republice a její prevence

Tereza Mašitová

Katedra: Sociální pedagogiky

Vedoucí práce: Ing. Mgr. Jan Dočkal CSc.

Studijní program: Sociální práce

Studijní obor: Pastorační a sociální práce

Praha 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem *Dětská prostituce v České republice* napsala samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů.

Souhlasím s tím, aby práce byla zveřejněna pro účely výzkumu a soukromého studia.

V dne

Tereza Mašitová

Bibliografická citace: MAŠITOVÁ, Tereza, *Dětská prostituce v České republice a její prevence*, Bakalářská práce, UK ETF, Praha, 2013

Anotace

Práce je věnována tématu dětské prostituce a její prevenci. Čtenáři nejprve sděluje základní znalosti o jevu dětské prostituce a o jevu, jehož je součástí, tedy o komerčním sexuálním zneužívání dětí. Seznamuje s možnými příčinami a následky a velký prostor je věnován právě prevenci, kde jsou popsány i právní aspekty prostituce. Cílem práce je zjistit, jakou mají děti, žáci devátých tříd, míru informovanosti o problematice dětské prostituce a jak na tuto problematiku nahlíží. Hypotézy mé práce tedy jsou, že žáci devátých tříd základní školy mají nízkou míru informovanosti o jevu dětské prostituce a mezi těmito žáky je nezanedbatelné procento dětí, které zaujímá rizikové postoje týkající se dětské prostituce. Obě dvě hypotézy byly dotazníkovou anketou potvrzeny a tím zároveň potvrdily i shodu s deskriptivní studií, která byla prováděna 3. Lékařskou fakultou na žácích devátých tříd základních škol v minulosti.

Klíčová slova

- Dítě
- Dětská prostituce
- Dotazníková anketa
- Informovanost
- Komerční sexuální zneužívání dětí
- Prevence
- Rizikovost

Abstract

The thesis focuses on child prostitution and its prevention. Firstly, the reader is informed about the basic knowledge of the phenomenon of child prostitution and the phenomenon which the prostitution is a part of, namely commercial sexual children abuse. The thesis describes possible causes and consequences and big part of it is dedicated to the prevention where also the legal aspects of prostitution are described. The objective of the thesis is to find out how are the children, ninth grade students, informed about the issue of child prostitution and what their view is. Hypotheses of my work therefore are: ninth grade students of primary schools have a low level of awareness of the child prostitution phenomenon and among these students there is a high percentage of children who occupy risk attitudes concerning child prostitution. Both of these hypotheses were proved by questionnaire survey and so they also proved the compliance with descriptive studies which have been conducted by the third School of Medicine on the ninth grade students of the primary schools in the past.

Key words:

- Child
- Child prostitution
- Questionnaire survey
- Awareness
- Commercial sexual abuse of children
- Prevention
- Riskiness

Poděkování

Poděkování patří Ing. Mgr. Janu Dočkalovi CSc., který se ujal vedení mé práce. Děkuji mu za cenné připomínky, odborné rady a návrhy, které byly přínosem pro tuto práci a její vznik.

Poděkovat bych také chtěla příteli Davidu Svobodovi za jazykovou korekturu mé práce a pomoc s anglickými texty.

Obsah

Úvod	10
1. Dětská prostituce - charakteristika pojmů	12
1.1. Pojem dítě	12
1.2. Pojem prostituce	12
2. Dětská prostituce jako forma komerčního sexuálního zneužívání dětí	14
2.1. Komerční sexuální zneužívání	14
2.2. Formy komerčního sexuálního zneužívání	15
2.2.1. Dětská pornografie	16
2.2.2. Obchodování s dětmi	16
2.2.3. Dětská prostituce	16
3. Výskyt dětské prostituce	18
3.1. Dětská prostituce ve světě	18
3.2. Dětská prostituce v České republice	18
4. Formy dětské prostituce	20
5. Kategorie dětské prostituce	22
6. Příčiny dětské prostituce	26
6.1. Chudoba	27
6.2. Osobní zkušenost se sexuálním zneužitím v dětství (CSA)	28
6.3. Deficit vzdělání	29
6.4. Rodinná dysfunkce a domácí násilí	29
6.5. Příčiny prostituce dle Projektu Šance	29

7. Následky CSEC, následky prostituce	31
7.1. Fyzické následky	31
7.2. Psychické a psychosociální následky	32
8. Prevence dětské prostituce	35
8.1. Pyramida prevence	35
8.1.1. Primární prevence.....	35
8.1.2. Sekundární prevence	39
8.1.3. Terciální prevence	41
8.2. Právní aspekty	42
8.2.1. Trestně právní úprava ČR.....	42
8.2.2. Úmluva o právech dítěte.....	45
8.2.3. Sexuální práva	46
8.3. Specializované instituce a sociální služby.....	47
8.3.1. Státní sféra	47
8.3.2. Nestátní sféra	48
8.4. Teze pro preventivní strategie	51
9. Sexuální vědomí školních dětí.....	53
9.1. Deskriptivní studie o postojích dětí k prostituci.....	55
10. Dotazníková anketa.....	55
10.1. Seznámení s anketou	57
10.2. Hypotézy ankety	57
10.3. Cíl ankety.....	57
10.4. Popis prostředí	57

10.5. Výzkumná metoda.....	58
10.6. Zpracování a vyhodnocení dotazníku.....	60
10.6.1. Otázky, jež zkoumají míru informovanosti o problému dětské prostituce:	60
10.6.2. Otázky, jež zkoumají postoje dětí k dětské prostituci:	65
Odpověď na hypotézu č. 2.....	69
10.6.3. Ostatní otázky	71
Závěr.....	76
Použitá literatura.....	78
Tištěné zdroje	78
Internetové zdroje	79
Přílohy	80
Příloha č. 1	80

Úvod

Práce je věnována tématu dětské prostituce v České republice a její prevenci.

O prostituci se říká, že je to nejstarší řemeslo v dějinách lidstva. Kdybychom nahlédli do minulosti, viděli bychom, že prostituující děti nikdy nebyly výjimkou a nejsou ani dnes. Podle různých odhadů je na světě milion i více dětských prostitutů a prostitutek¹ a toto číslo stále stoupá! I když vezmeme v úvahu, že na světě je téměř sedm miliard lidí (z toho zhruba 2,2 mld. dětí), pořád je číslo jeden milion relativně obrovské.

Problematika dětské prostituce se mi tedy jeví jako dost závažný problém, se kterým si společnost úplně neví rady. Právě proto jsem si téma dětské prostituce a její prevence vybrala pro svou bakalářskou práci.

Z deskriptivních studií, které byly prováděny v roce 2001 a 2004³. Lékařskou fakultou v Praze a Chebu u dětí devátých tříd základních škol, vyšlo najevo, že děti mají nízkou míru informovanosti ohledně dětské prostituce a k tomuto sociálně patologickému jevu se staví spíše tolerantně.² Ve své práci vycházím tedy z této studie a tyto dva závěry představují hypotézy mé práce. První hypotéza tedy zní: žáci devátých tříd základní školy mají nízkou míru informovanosti o jevu dětské prostituce. Druhá hypotéza je takováto: mezi žáky devátých tříd základní školy je vysoké procento dětí, které zaujímá rizikové postoje týkající se dětské prostituce.

Cílem mé práce je tedy zjistit, jaká je míra informovanosti žáků devátých tříd o dětské prostituci a jaké osobní postoje zaujímají ohledně této problematiky. Jako metodu šetření jsem zvolila dotazníkovou anketu, kterou uskutečním u deváté třídy na ZŠ Olešská v Praze. Popisu celého mého šetření se budu

¹ Viz str. 18

² VANIČKOVÁ, Dětská prostituce, 105

věnovat ke konci práce. Nejprve seznámím čtenáře s anketou, znovu představím základní hypotézy a cíle šetření, popíši prostředí, v němž jsem anketu vykonávala, popíši výzkumnou metodu a za pomoci tabulek a grafů zpracuji a vyhodnotím svoje šetření.

Na začátku mé práce se nejprve pokusím pojem *dětská prostituce* vysvětlit, proto je nutné, rozebrat samotný pojem *dítě* a pojem *prostituce*. Protože dětská prostituce spadá pod komerční sexuální zneužívání dětí, tak se ve druhé kapitole budu věnovat tomuto tématu. Kromě toho vysvětlím i pojem *sexuální zneužívání* a pojem *syndrom týraného a zneužívaného dítěte*, protože pojmy spolu vzájemně souvisí a domnívám si, že pro správné pochopení je nutné uvést je všechny. Dětská prostituce je tedy formou komerčního sexuálního zneužívání společně s dětskou pornografií a obchodem s dětmi, proto se krátce zaměřím i na tato témata. Poté se budu věnovat výskytu dětské prostituce a to jak ve světě, tak u nás. V další kapitole předvedu, jaké jsou možné formy a kategorie dětské prostituce. Dále uvedu její nejčastější příčiny a to zejména chudobu a osobní zkušenosti se sexuálním zneužitím v dětství, doložím tak i některými studiemi. V následující kapitole ukáži, jaké jsou možné fyzické, psychické a psychosociální následky dětské prostituce a následně se budu věnovat její prevenci. Nejprve představím pyramidu prevence, tedy primární, sekundární a terciální, kde se mimo jiné zmíním o sexuální výchově ve škole a v rodině. Do prevence patří i legislativa, proto budu psát o problematice dětské prostituce z pohledu Trestního zákoníku, zde uvedu zajímavosti dle Statistické ročenky kriminality, dále budu psát o problematice z pohledu Úmluvy o právech dítěte a též se budu věnovat sexuálním právům. Krátce zmíním státní i nestátní instituce podílející se na řešení této problematiky a více se budu věnovat Projektu Šance. Další kapitola zahrnuje informovanost dětí o této problematice, opírá se o již zmíněnou deskriptivní studii, která je úvodem mého šetření, po němž následují závěry celé mé práce.

1. Dětská prostituce - charakteristika pojmů

Než budu mluvit o dětské prostituci, považuji za důležité nejprve vysvětlit pojem dítě a pojem prostituce.

1.1. Pojem dítě

Důležité je samozřejmě uvést, kdo je dítětem. Podle Mezinárodní úmluvy o právech dítěte je dítětem každá osoba mladší osmnácti let, což je zejména v souvislosti s dětskou prostitucí velmi významné:³ „Pro účely této úmluvy se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.“⁴ Tak je psáno v první části, ve článku 1.

Zde však dochází k určitému nesouladu mezi zákonem stanoveným věkem sexuální „zletilosti“. V dnešní době prakticky všechny země určují nejnížší věkovou sexuální hranici, která se v různých zemích světa liší.⁵ U nás je tato hranice patnáct let, jak se můžeme dočíst v trestním zákoníku v § 187: „Kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.“⁶

1.2. Pojem prostituce

Slovo prostituce je odvozeno z latinského slova *prostituere*, označuje někoho, kdo se vydává na obdiv, kdo se nabízí k veřejnému smilstvu, nebo toho, kdo

³ Viz VANIČKOVÁ, Dětská prostituce, 26

⁴ OSN, Úmluva o právech dítěte, čl. 1

⁵ Viz VANIČKOVÁ, Dětská prostituce, 26

⁶ ČR, Trestní zákoník, § 187

vystavuje své pohlavní orgány. Tento výraz se začal používat ve středověku a označoval tak lidi, kteří si sexem vydělávali peníze.⁷

Podle slovníku sociální patologie je prostituce jedním z nejstarších sociálních jevů, který porušuje normy sexuálního chování, často je považována za sociálně patologický jev.⁸ Podle P. Ondřejkoviče lze za klasickou prostituci pokládat poskytování sexuálních služeb z ekonomických důvodů, přičemž to nemusí být výlučně sociální nouze, chudoba nebo nedostatek. Prostituce může mít i charakter prostředku k dosahování společenské anebo profesionální kariéry a úspěchu.⁹

Dle Slovníku sociálního pracovníka se prostituce charakterizuje jako veřejná nabídka poskytování soulože anebo jiného sexuálního styku za úplatu osobě jiného nebo stejného pohlaví.¹⁰

Prostituce může být dobrovolná i nedobrovolná, v každém případě však **dětská prostituce** spadá pod komerční sexuální zneužívání dětí.

⁷Viz VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 9

⁸ Viz EMMEROVÁ in KRAUS a kol., Sociální patologie, 228

⁹ Viz ONDŘEJKOVIČ in KRAUS A kol., Sociální patologie, 228

¹⁰ Viz STRIEŽENEC in KRAUS a kol., Sociální patologie, 228

2. Dětská prostituce jako forma komerčního sexuálního zneužívání dětí

2.1. Komerční sexuální zneužívání

Již v názvu *Komerční sexuální zneužívání dětí*, vidíme pojem *sexuální zneužívání dětí*. Tyto dva pojmy spolu velmi úzce souvisí, komerční sexuální zneužívání je vlastně zvláštní podoba sexuálního zneužívání. Proto považuji za důležité nejprve vysvětlit tento pojem:

Sexuální zneužívání dětí je označováno pojmem Child Sexual Neglect (CSA). Definice tohoto jevu je spousta, postupem času se různě vyvíjely. Rada Evropy definovala toto zneužívání dítěte jako nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu, chování či činnosti. Patří sem jakékoli sexuální dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoli, komu bylo dítě svěřeno do péče nebo osobou, která se s dítětem dostala do styku. Takovou osobou často bývá rodič, jiný příbuzný, přítel, nějaký odborný či dobrovolný pracovník, ale i cizí osoba.¹¹

Při řešení sexuálního zneužívání dětí se pozornost stále více zaměřuje právě na jeho zvláštní podobu, kdy se střetává tento nepříznivý jev s komercí a organizovaným zločinem. A právě toto spojení bylo nazváno **komerčním sexuálním zneužíváním dětí**.¹² To je definováno jako: „*použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo odměnu v naturáliích mezi dítětem a zákazníkem, dítětem a prostředníkem nebo dítětem a agentem nebo jinými*

¹¹ Viz HADJ – MOUSSOVÁ in VANÍČKOVÁ a kol., *Sexuální zneužívání dětí*, 12

¹² Viz DUNOVSKÝ in WEISS, *Sexuální zneužívání*, 139

osobami, které vydělávají na obchodu s dětmi pro tyto účely.,¹³ Pojem komerčně sexuální zneužívání dětí je označován anglickými slovy *Commercial Sexual Exploitation of Children (CSEC)*.¹⁴ Dále budu tedy využívat této zkratky.

„Komerční sexuální zneužití dítěte, spolu se sexuálním zneužitím a incestem je řazeno mezi tzv. zvláštní formy syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte.“¹⁵ Tento syndrom se označuje zkratkou CAN – Child Abuse Neglect – „Jde nejčastěji o úmyslné ubližování dítěti a to zpravidla jeho rodiči nebo osobami, které mají dítě v péči, nebo naopak neposkytování této péče. V některých případech může vést až ke smrti dítěte.“¹⁶

2.2. Formy komerčního sexuálního zneužívání

Světový kongres proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí identifikoval tři formy CSEC.

- Dětská prostituce
- Dětská pornografie
- Obchod s dětmi (dělí se dále na obchod s dětmi pro sexuální průmysl a na obchod s dětmi pro jiné účely, jako jsou například prodej orgánů, dětská práce, adopce...)¹⁷

Společným znakem všech těchto forem je fakt, že při nich dochází k ubližování dítěti. A právě to vyžaduje, co nejrychleji problém detekovat, rozlišit, hledat a nalézat způsoby, jak ho odstraňovat a jak mu předcházet. Tento fenomén patří

¹³ VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce 25

¹⁴ Viz MILFAIT, CSEC, 10

¹⁵ PROVAZNÍK in VANÍČKOVÁ a kol., Sexuální zneužívání dětí, 56

¹⁶ Viz HADJ – MOUSSOVÁ in VANÍČKOVÁ a kol., Sexuální zneužívání dětí, 12

¹⁷ Viz VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 25

v současnosti k jednomu z nejožehavějších sociálních problémů ve společnosti.¹⁸

2.2.1. Dětská pornografie

Tato forma CSEC je definována jako: „*jakýkoli obrazový nebo textový materiál, který používá děti v sexuální kontextu*“, obrazová pornografie je vymezena jako „*zobrazení dítěte při výslovné sexuální činnosti, skutečné nebo simulované, nebo vystavování pohlavních orgánů pro sexuální uspokojení uživatele, zahrnuje výrobu, rozšiřování nebo používání takového materiálu.*“ Zvuková pornografie je definována jako „*používání jakýchkoli prostředků užívajících dětský hlas, skutečný nebo simulovaný, za účelem sexuálního uspokojení uživatele, a zahrnuje výrobu, rozšiřování nebo používání takového materiálu.*“¹⁹

2.2.2. Obchodování s dětmi

Obchodování s dětmi je vymezeno jako: „*...obchodování je nelegální a utajované převážení osob přes státní hranice se záměrem přinutit je k sexuálně a ekonomicky vykořisťujícím činnostem, které přinášejí zisky zprostředkovatelům, obchodníkům, zločineckým syndikátům. S ním jsou těsně spojeny následující nelegální aktivity: nucená domácí práce, falešné sňatky a vnucené adopce.*“²⁰

2.2.3. Dětská prostituce

Dětská prostituce je definována jako: „*zjednání nebo nabízení služeb dítěte k provádění sexuálních aktů za peníze nebo jinou odměnu.*“²¹

¹⁸ Viz DUNOVSKÝ in WEISS, Sexuální zneužívání, 139

¹⁹ MILFAIT, Komerčně sexualizované násilí na dětech, 12

²⁰ Tamtéž, 11

²¹ Tamtéž, 11

„Dětská prostituce je tedy nabízení dítěte (ať dívky či chlapce) dospělému člověku (ať ženě či muži) k sexuálním službám na určitý čas za určitý finanční obnos. Do sexuálních služeb patří pohlavní styk, orální sex, anální sex a další formy. Lze říci, že záleží čistě na zákazníkovi a na jeho přání.“²²

²² VEVERKOVÁ, Obchod s dětmi do sexuálního průmyslu, jako porušování práv dítěte, 13

3. Výskyt dětské prostituce

3.1. Dětská prostituce ve světě

Uvést přesné číslo prostituujících dětí, je vzhledem k charakteru prostituce velmi obtížné. Podle ředitelky dětského fondu OSN Carol Bellamyové, je ve světě minimálně jeden milion dětských prostitutek a prostitutů, z toho je polovina v Indii.²³

Eva Vaníčková uvádí studii z roku 1988, kdy se zjistilo, že se v dětské prostituci pohybuje ročně 500 tisíc až 1,2 milionů dětí. Z toho jich je nejméně 300 tisíc chlapců mladších 16 let a velká většina dívek zahajuje „kariéru“ před čtrnáctým rokem. Přičemž na ulici jsou nejčastěji vidět právě dívky, zatímco chlapci, kteří bývají většinou angažováni v homosexuální prostituci, moc vidět nejsou, jelikož jsou nabídky předávány diskrétněji. Tento fakt, tak významně ovlivňuje většinové povědomí a postoje společnosti.²⁴

René Milfait ve své publikaci používá údaje od UNICEF, která vychází ze své statistiky z roku 1997, kdy tvrdí, že do prostituce jsou celosvětově zapojeny 2 miliony dívek a chlapců ve věku 14 – 18 let.²⁵

3.2. Dětská prostituce v České republice

V České republice byla problematika dětské prostituce, tedy i CSEC do roku 1990 do značné míry tabuizována. Statisticky se nejedná o moc významný jev, přesto je možné odhadovat, že jeho četnost z různých příčin stále stoupá (vliv masmédií, nejasné kompetence orgánů činných v trestném řízení atd.)²⁶ Jiří Dunovský tvrdí, že lze zpětně odhadnout, že ve srovnání s okolními

²³ Viz VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce 45

²⁴ Viz VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 26

²⁵ Viz MILFAIT, CSEC, 19

²⁶ Viz PROVAZNÍK in VANÍČKOVÁ a kol., Sexuální zneužívání dětí 1. díl, 55

rozvinutými státy, byla Česká republika tímto problémem zasažena málo, teprve s otevřením hranic se situace výrazně změnila a naše republika se stala z tranzitní země CSEC zemí cílovou. Tato situace se tedy musela začít řešit, avšak s přetrvávajícím tabuizovaným přístupem se začali objevovat závažné obchodní sexuální aktivity, jako jsou kromě pedofilní prostituce i dětská pornografie.²⁷

V České republice se dětská prostituce soustřeďuje zejména do velkých měst, kterými jsou Praha a Brno, dále do příhraničních oblastí se Spolkovou republikou Německo, Rakouskem a v ojedinělých případech i v blízkosti polských hranic (např. Náchod a Český Těšín). Nejfrekventovanějším místem dětské prostituce jsou chodníky a ulice.²⁸

²⁷ Viz DUNOVSKÝ in WEISS, Sexuální zneužívání, 140

²⁸ VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 68

4. Formy dětské prostituce

Protože na formy dětské prostituce je možné nahlížet z několika úhlů, můžeme ji rozdělit podle těchto tří kritérií:

1. Kritérium - určuje prostituci podle toho, jestli je její čistou formou, nebo jestli je provázána dalšími aktivitami sexuálního byznysu.
 - Dětská prostituce sama o sobě
 - Dětská prostituce jako součást pornografie
 - Dětská prostituce jako součást obchodování s dětmi²⁹
2. Kritérium - dělí dětskou prostituci podle dobrovolnosti / přinucení dítěte
 - Prostituce dětí přinucením osoby blízké
 - Prostituce dětí přinucením osoby cizí
 - Prostituce dětí dobrovolná pro svoji obživu na ulici
 - Prostituce dětí dobrovolná pro obživu rodiny
 - Prostituce dětí dobrovolná pro peníze
 - Prostituce dětí dobrovolná pro zábavu³⁰
3. Kritérium
 - Dětská prostituce organizovaná – do organizace dětské prostituce je zapojeno více dospělých lidí, společně se podílejí na vytipování dětí a získávání jejich souhlasu.
 - Dětská prostituce rituální – dětská prostituce je spojena s rituálními praktikami, jako je například sekta satanistů. V poslední době stoupá výskyt sadistických forem sexuálního zneužívání dětí, právě v rámci různých sekt. Dítě bývá dospělým zneužito v souvislosti s nějakým mýtem, rituálem či

²⁹ Tamtéž, 67

³⁰ Tamtéž, 68

oslavou. Často bývají zneužity vánoční svátky (osoba Santy Klause) či dětské dny.

- Dětská prostituce institucionální – toto je nejrozšířenější a nejnebezpečnější forma dětské prostituce. Dospělé osoby využívají institucionální systém, který je opravňuje ke kontaktu s dětmi. Jedná se tedy nejčastěji o církevní organizace, dětské zájmové kroužky, tábory atd.³¹

³¹Tamtéž, 69

5. Kategorie dětské prostituce

V literaturách se uvádí většinou pět základních kategorií, kde osoby provozují prostituci. Tyto kategorie se rozdělují podle místa a podle úrovně poskytovaných služeb.

Kategoriemi, které uvádí Vaníčková, jsou: prostituce privátní, hotelová, bytová, barová, pouliční a silniční. Dětská prostituce může být zastoupena ve všech kategoriích, a však nejvíce se vyskytuje zejména ve formě prostituce bytové, barové a pouliční.³² V jiných literaturách najdeme kategorie pojmenované trochu jinak, jejich název se nevztahuje ke slovu prostituce ale prostitutka, takže například máme prostituci hotelovou a hotelové prostitutky.

1. Prostituce bytová

Do této kategorie spadá obrovská škála lidí, lze sem zařadit i právě prostituci dětskou, také sem spadá vysoké procento studentek/studentů, kteří si tak vydělávají na nájem pronajatých bytů. Tato kategorie má velmi blízko k organizované kriminalitě, nezřídka se totiž stává, že zájemce bývá vlákán do bytu pod záminkou placeného sexu, avšak cílem je ho okrást. K této formě komerčního sexu bývají často zneužívány osoby s mentální retardací či jiným postižením. Komerční sex je často uskutečňován za přítomnosti třetí osoby, často to bývá například manžel, otec, bratr, strýc atd. Tito lidé pak fakticky plní roli kuplíře.³³

Můžeme říci, že v poslední době počet žen, které provozují prostituci v bytech, narostl, i když spolehlivý přehled o bytové prostituci neexistuje. Škála poskytovaných služeb je široká (běžné až perverzní

³² Tamtéž, 50-51

³³ Tamtéž, 51

praktiky), stejně jako klientela (od sousedů přes klienty získané pomocí inzerátů).³⁴

2. Prostituce barová

Poskytovateli těchto služeb bývají tradičně mladí lidé (u nás osoby mladší 18let, ve světě děti). Velmi často to bývají cizinky, jež se stali oběťmi obchodování s lidmi a tak prostituci vykonávají z donucení. Prostituce je uskutečňována v různých erotických salonech, sex barech, „masážních salonech“, a jiných podobných podnicích.³⁵

Žáková dodává, že počet prostituujících osob v těchto barech a salonech je kolem šesti tisíc.³⁶

3. Prostituce pouliční a silniční

Zde je typický nejlacinější, rychlý a anonymní sex všeho druhu.³⁷ Tyto osoby bývají považovány za nejproblémovější a nejnižší sociální vrstvu. Jedná se o mladistvé (případně mladší 15 let) a mladé lidi, často nevzdělané, mentálně zaostalé, sociálně nevyspělé, osoby celostátně hledané, pohřešované, na útěku z rodin či výchovných ústavů a nezákonně se zdržující na území České republiky. Mnoho prostituujících osob je závislých na drogách, některé se domnívají, že pod vlivem drog budou mít větší „pracovní nasazení“, u jiných vypěstují zavislost jejich kuplíři.³⁸ Nezřídka se také stává, že už na drogách závislé jsou a prostituci vidí jako prostředek k vydělání si peněz právě na drogy, nebo místo peněz dostávají od zákazníků dealerů přímo drogu.

Vaníčková ještě dodává, že mezi nimi najdeme i mladé ženy se středoškolským vzděláním a nejsou ani výjimkou vysokoškolsky

³⁴ Viz ŽÁKOVÁ, Prostituce - charakteristika

³⁵ Viz VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 51

³⁶ Viz ŽÁKOVÁ, Prostituce - charakteristika

³⁷ Viz VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 51

³⁸ Viz ŽÁKOVÁ, Prostituce - charakteristika

vzdělané ženy, které jednou za čas odjedou na druhý konec republiky přivydělat si tímto způsobem, často se jedná i o matky s dětmi, tento typ osob však kuplíře odmítá.³⁹

Tento typ prostituce u nás provozují z občanek České republiky nejčastěji Romky. Právě tato kategorie prostitutek bývá více než jakákoli jiná zdrojem i objektem mnoha rizik. Podílejí se ve zvýšené míře na páčání majetkové a násilné trestné činnosti, stávají se oběťmi mravnostní a násilné kriminality, včetně obchodování se ženami. Často jsou pod obrovským vlivem kuplířů a není pro ně snadné se z jejich vlivu vymanit.⁴⁰

Nejrizikovější skupinou z kategorie silničních a pouličních prostitutek, jsou právě mladistvé dívky, které jsou často ochotny poskytovat anonymní, rychlý, nejlacinější a nejnebezpečnější sex. Jsou velmi ohrožené z hlediska šíření pohlavních chorob, násilné a trestné činnosti jak ze strany zákazníků, tak kuplířů a i jako oběti obchodování s lidmi.⁴¹

4. Prostituce privátní

Osoby poskytují komerční sex v soukromých luxusně vybavených bytech, zpravidla bohatým a vysoce postaveným klientům. Klientů mívají málo a povětšinou je mají stálé. Vykonávají je osoby, dalo by se říci, „na úrovni“ které klienta mohou i reprezentovat na veřejnosti.⁴²

Jiná autorka, tuto kategorii nazvala jako činnost luxusních prostitutek. Jejich věk se nejčastěji pohybuje mezi dvaceti až třiceti lety. Příjmy

³⁹ Viz VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 51

⁴⁰ Viz ŽÁKOVÁ, Prostituce - charakteristika

⁴¹ Viz ŽÁKOVÁ, Prostituce - charakteristika

⁴² Viz VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 50

mají vysoké a prostředí, v němž se pohybují, je luxusní. Pokládá je za okrajovou a téměř nepostižitelnou skupinu.⁴³

5. Prostituce hotelová

Zde se jedná o obdobnou skupinu prostituujících osob jako u předešlé kategorie, často se jedná a vysokoškolsky vzdělané osoby mluvící cizími jazyky. Jejich klientela nebývá tak stabilní, bývají to většinou cizinci. Na jejich prostituci nezřídka vydělávají i další osoby, jako jsou taxikáři, recepční a jiný hotelový personál.⁴⁴

Žáková uvádí, že jejich věk se opět většinou pohybuje od dvaceti let a výše, též tvrdí, že mezi nimi je i spousta vysokoškolaček. Služby poskytují po telefonické domluvě právě nejčastěji na hotelových pokojích a to často cizincům, kteří tu jsou na delší pobyt. Jak uvádí i Vaníčková, zainteresován často bývá hotelový personál a taxikáři.⁴⁵

⁴³ Viz ŽÁKOVÁ, Prostituce - charakteristika

⁴⁴ VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 51

⁴⁵ Viz ŽÁKOVÁ, Prostituce - charakteristika

6. Příčiny dětské prostituce

Legarnidierová rozděluje příčiny prostituce na dvě skupiny:

1) Osobní příčiny - citové nedostatky (př. rodinné násilí, pocity odmítnutí, nespravedlivost prožita v dřívějším věku, potřeba pomsty), sexuální zneužívání (incest nebo znásilnění), drogy, kontakt s iniciátorem (osoba, která vstupuje do prostituce, nebo už v prostituci funguje).⁴⁶

2) Globální příčiny - mentalita a kulturní prostředí (archaické názory na vztahy mezi mužem a ženou, kulturní ideologie, různé koncepce vztahující se na tělo lidské bytosti), peníze (v chudých rodinách jako prostředek pro život, v prosperujících krajinách jako potřeba k rozvoji konzumního života), nerovnost mezi severem a jihem (imigrace chudých do severních krajin, turismus bohatých do jižních krajin), zaostalost (př. zvyšování bídy a nezaměstnanosti, nerovnost šancí), ekonomické a politické krize.⁴⁷

Dodává, že základní motiv, který vede k prostituci je nedostatek peněz a osobní krize. Dále říká, že velmi častým jevem je v současnosti prostituce z donucení a prostituce drogově závislých.⁴⁸

2. Světový kongres proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání definoval dvě základní příčiny dětské prostituce, chudobu a sexuální zneužití v dětství. Mezi další časté příčiny podle Vaníčkové patří deficit vzdělání, dysfunkce rodiny a domácí násilí.⁴⁹

⁴⁶ Viz LEGARNIDIEROVÁ in KRAUS, Sociální patologie, 233.

⁴⁷ Tamtéž

⁴⁸ Viz EMMEROVÁ in KRASUS, 234

⁴⁹ Viz VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 53

6.1. Chudoba

Ekonomická chudoba, typická pro země třetího světa, je živnou půdou pro prostituci. Podobný vliv můžeme vidět i u našich hranic, regionů, kde je vysoká míra nezaměstnanosti, vysoká migrace a vyšší výskyt sociálně rizikových faktorů, především ve spojitosti s konfrontací bohatého světa. V české republice je proto prostituce lokalizována hlavně do příhraničních oblastí s Německem a Rakouskem. Ekonomickou chudobu většinou provází i jiné formy, jako je chudoba sociální a kulturní. Dalo by se říci, že právě spojení všech forem chudoby je výraznou příčinou dětské prostituce.⁵⁰

Avšak stále častěji se setkáváme s tím, že děti samy nemají problém přistoupit k jakékoli sexuální aktivitě za peníze a přitom nežijí v chudobě. Zde je tedy otázka jak vnímají chudobu děti v konkrétní společnosti. Sociologové tvrdí, že často jde mladým lidem především o osobní profit a nezajímají se o veřejné věci. Nedávají velký význam mezilidským vztahům, protože žijí v kybernetickém prostoru, dávají přednost sledování televize atd. Jejich hlavním cílem je zbohatnout.⁵¹

Podle Veverkové může být jedním z důvodů, proč se dítě uchýlí k prostituci, obyčejná touha vylepšit si své finance. Způsob výdělku jim totiž přijde jako rychlý a finanční odměna jako vysoká. Často to bývají děti ze sociálně slabých rodin, či děti, jež mají zkušenosti z výchovných zařízení.⁵² Tyto děti, se k prostituci uchylují především, když jsou na útěku a jejich finanční situace už je dost neúnosná, stačí jim takovýmto způsobem zajistit si něco k jídlu a zabezpečit místo, kde můžou složit hlavu.⁵³

⁵⁰ Tamtéž

⁵¹ Tamtéž, 54

⁵² Viz VEVERKOVÁ, Obchod s dětmi do sexuálního průmyslu, jako porušování práv dítěte, 45

⁵³ Tamtéž, 49

6.2. Osobní zkušenost se sexuálním zneužitím v dětství (CSA)

Skutečnost, že mnoho dětí provozujících prostituci je ovlivněno zkušeností sexuálního zneužití v dětství, je doložena i několika výzkumy. Výzkum Projektu ŠANCE (viz. kapitola 10.) uvádí, že až dvě třetiny chlapeckých prostitutů byly sexuálně zneužity. Zahraniční studie zase dokládají, že až 38% komerčně zneužívaných žen bylo sexuálně zneužito v dětství a 65% jich bylo zneužito před dovršením 25 let. Je ovšem důležité vidět i kontext, proč si tito lidé prostituci zvolili.⁵⁴

Výsledky americké studie z roku 1996 také potvrzují souvislost, sexuálního zneužívání v dětství s prostitucí a však k mému prvotnímu překvapení se nasbíraná čísla diametrálně lišila. Z dotazovaných žen, které byly v dětství sexuálně zneužity, se jich 10,53% v pozdějším věku věnovala prostituci. Z dotazovaných mužů, kteří byli v dětství sexuálně zneužiti, se jich věnovalo později prostituci už jen 5%.⁵⁵

Rozdílnost výsledků, je dána rozdílnou povahou výzkumu. Výzkum projektu Šance a zahraniční výzkumy uváděné Vaníčkovou, se ptají prostituujících, zda byli sexuálně zneužiti v dětství, avšak americká studie z roku 1996 se ptá, sexuálně zneužitých v dětství, zda měli později zkušenost s prostitucí.

Je důležité vědět, že následkem sexuálního zneužívání nebývá jen prostituce a promiskuita, ale stejně často i odmítavý postoj k sexualitě a nezdědka i různé poruchy v sexuálním životě.⁵⁶

⁵⁴ Viz VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 53

⁵⁵ Viz WIDOM C. S., KUHNS J. B., *Childhood Victimization*, 1906

⁵⁶ Viz VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 55

6.3. Deficit vzdělání

Mezi rizikové faktory dětské prostituce patří i deficit vzdělání. Investice do vzdělání dětí je velmi důležitá, vzdělání redukuje zranitelnost dětí a jejich rodin. Do té doby, než všechny děti porozumí rizikům, které prostituce a komerčně sexuální zneužívání přináší, bude tady tento problém stále existovat⁵⁷.

Průzkumy mezi českými školáky ukázaly, že děti nemají dobré povědomí o komerčním sexuálním zneužívání dětí, o prostituci. Tomuto tématu se ostatně věnuji více a zkoumám míru informovanosti dětí o této problematice.

6.4. Rodinná dysfunkce a domácí násilí

Je prokázáno, že u dětí provozujících prostituci je rodinná dysfunkce a syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte CAN v osobní anamnéze dítěte uváděno velmi často, a to až u 81%, oproti kontrolní skupině dětí (61%).⁵⁸

Znovu zmíním americký výzkum z roku 1996, který uvádí, že 10,73% z dotazovaných, kteří v dětství trpěli syndromem CAN, odpovědělo, že se v pozdějším věku věnovalo prostituci.⁵⁹

6.5. Příčiny prostituce dle Projektu Šance

Projekt Šance (viz. kapitola 9.) uvádí šest základních skupin důvodů, proč se stávají děti a mladí lidé oběťmi komerčního sexuálního zneužívání. Vychází přitom ze své statistiky, kde bylo zahrnuto 552 klientů. Statistiky také ukazují, že v posledních měsících se velmi zvyšuje počet klientů, jejichž rodiny se dostaly do sociálního propadu.

⁵⁷ Tamtéž, 56

⁵⁸ Tamtéž, 55

⁵⁹ Viz WIDOM C. S., KUHNS J. B., *Childhood Victimization*, 1906

„I. Sociálně osiřelé děti (70%) - Většina dětí trpí citovým deficitem /emocionální deprivace/, hledají útočiště ve světech snů a iluzí. Utíkají z dětských domovů a výchovných ústavů, kde mají být saturovány jejich základní psychické potřeby.

II. Odlišná sexuální orientace (13%) - Mužská a ženská homosexualita, transsexuálové a travestité. Dle poznatků z praxe, respondenti /klienti/ často utíkají před nepochopením vlastních rodičů a ze zařízení realizujících jejich ústavní výchovu a to především z důvodů nepochopení okolí (předsudky, znevažování, posměch) a rovněž z důvodu sexuálního zneužívání.

III. Aspekt společenského rázu (50%) - Rozvrácené a nefunkční rodiny, kde se na dítě často zapomíná a je bráno za příčiny napětí v rodině (vlastní dítě je na obtíž biologickým rodičům).

IV. Sexuální zneužívání v dětství (40%), (rodina, příbuzní, známí i škola, atd.) - Většina klientů má skrze toto poznamenaný psychosexuální vývoj na celý život. Každý člověk je jedinec, má své osobní potřeby (city, touhy, přání....), i na základě toho zpracovává své životní prožitky pozitivně/negativně. Průzkum mezi klientelou: Co jednomu vadí, může druhý chtít a naopak!

V. Averze vůči rodičům (7%) - Trvalé nepochopení nebo trvalé neakceptování potřeb vyvíjejícího se mladého člověka, vede k nenávisti k jednomu nebo oběma rodičům. A následné hledání útočiště v okolním světě...

VI. Závislosti (6%), (alkoholismus, drogy v rodině) - Svůj postoj vyjadřují děti a mladí lidé svým útekem.⁶⁰

⁶⁰ SÜMEGH, L., Pražské setkání lidí se zážitkem chudoby

7. Následky CSEC, následky prostituce

Primárně bývá dítě poškozeno samostatným aktem, zvláště v případech použití brutálního násilí. Sekundárně se však objevují závažné negativní důsledky, které ovlivňují osobnostní a emocionální vývoj dítěte.⁶¹

7.1. Fyzické následky

Mezi fyzické následky obecně patří zranění genitální a rektální oblasti, nákaza pohlavně přenosnou chorobou včetně HIV a tuberkulózy či různé infekce. U dívek je tu i velké riziko otěhotnění a často jim bohužel chybí lékařská péče, takže i „banálnější“ potíže se u nich často stávají chronickými.⁶²

Nejsou naplňovány základní potřeby dítěte a tak prostituce přináší celou řadu poruch. Jedna taková významná porucha se týká sexuálního a reprodukčního zdraví. Zde dochází k poškození tří hlavních zdrojů zdraví, těmi jsou:

- přiměřený vývoj a sexualita
- ochrana před sexuálně přenosnými poruchami nebo její absence
- ochrana před předčasným otěhotněním a spontánními potraty.⁶³

Právě především děti jsou nejvíce ohroženy sexuálně přenosnými chorobami, protože nemají zcela vyvinutý imunitní systém. Jak už bylo zmíněno, často jim chybí lékařská péče a tak se léčí samy, což může mít dále za následky záněty v oblasti pánve, mimoděložní těhotenství, potraty, sterilitu... U prostituujících dívek se ve srovnání s prostituujícími dospělými ženami objevuje dvakrát vyšší mortalita během těhotenství nebo při porodu. Nebezpečí ohrožení zdraví zvyšuje i to, jak je svět prostituce provázán se světem drog. Často se omamné a

⁶¹ Viz HADJ – MOUSSOVÁ in VANÍČKOVÁ a kol., Sexuální zneužívání dětí, 19

⁶² Viz MILFAIT, CSEC, 64

⁶³ Tamtéž, 67

psychotropní látky používají jako donucovací, či povzbuzovací prostředek a také k potlačení bolesti.⁶⁴

Do fyzických následků také spadá závislost na drogách a na alkoholu. Tyto látky mohou být u některých jedinců součástí copingových strategií, mohou je používat proto, že jim navodí pocit povzbuzení a uvolnění a dodají odvahy. Mnoho dealerů využívá momentální slabosti dítěte a dává jim jednu či dvě dávky drogy zadarmo, tím jim může navodit počáteční závislost, čímž si zajišťuje dalšího zákazníka.⁶⁵

7.2. Psychické a psychosociální následky

Prvním důsledkem bývá traumatická reakce, která je charakterizována akutní úzkostí, může se stát, že dítě bude mít fobii z osob stejného pohlaví, jakým byl pachatel, děti bývají ustrašené a mohou se u nich objevit různé psychosomatické obtíže. Další reakcí mohou být hysterické symptomy, někdy se může objevit i identifikace s pachatelem, jako hlavní obranný mechanismus. Dítěti se může změnit vztah k sexualitě, může se objevit reakce v podobě hypersexuality, kompulsivní masturbace, promiskuita. Opačnou reakcí může být odmítání a sexuální inhibice.⁶⁶

Následky se projevují v narušení vztahu dítěte k sobě samému, v jeho prožívání, v chování, v mezilidských vztazích, v nedůvěře k lidem i v osobních postojích. Zneužívání ničí a mění pojetí společenských forem a morálky, tak představuje rizikový faktor pro rozvoj sociálně patologického chování (všechny formy závislosti, agresivní chování, sebevražedné pokusy i sebevraždy, promiskuita, prostituce).⁶⁷ S R. Milfaitem tak souhlasí i P. Weis, který též říká, že sexuální zneužití ovlivňuje další partnerský a sexuální život

⁶⁴ Tamtéž, 67

⁶⁵ Viz ŠUJANOVÁ, Prostituce chlapců a mladých mužů v Berlíně, 94

⁶⁶ Viz HADJ – MOUSSOVÁ in VANÍČKOVÁ a kol., Sexuální zneužívání dětí, 19

⁶⁷ MILFAIT, CSEC, 61

oběti. Velkou část žen zneužitých v dětství najdeme právě mezi prostitutkami, alkoholičkami, toxikomankami, a také mezi ženami pokoušejícími se o sebevraždu. Počet žen, jež se v dětství staly obětí sexuálního násilí, je také velmi nápadný mezi psychiatrickými pacientkami všech diagnóz, především se jedná o deprese, hraniční poruchy osobnosti a poruchy příjmu potravy.⁶⁸

Je prokázáno, že následky jsou tím hlubší, čím mladší bylo zneužívané dítě:

- U zneužitých předškolních dětí (0-6 let) jsou symptomy strach, děsivé sny, regrese neboli zpětný vývoj a sexualizované chování.
- U dětí školního věku (7-12 let) k tomu přibývají problémy ve škole a hyperaktivní, agresivní, nezralé chování.
- Děti v období dospívání (13- 18 let) často mívají deprese, somatické problémy a nezřídka i sebevražedné chování. Utíkají z domova, stahují se do ústraní, často propadají alkoholu a drogám, mívají sklony k promiskuitě. Souvislost můžeme vidět i v závislosti na délce zneužívání, jeho četnosti, intenzitě, brutalitě...⁶⁹

Problémy s chováním se dají rozdělit na dva typy podle projevu, na interní a externí.

A) Děti s internalizovaným chováním - bývají úzkostné, vidí samy sebe negativně, identifikují se s rolí oběti, opakovaně se dostávají do situace týrání a zneužívání, podřizují se, mívají sklon se izolovat, často nekomunikují s ostatními lidmi. Vyskytují se u nich somatické potíže, jako jsou právě různé zavislosti, sebevraždy a poruchy příjmu potravy.

B) Děti s externalizujícím chováním – jsou často agresivní a nepřátelští, jejich chování je často destruktivní, proaktivní, negativistické až

⁶⁸ Viz WEIS, P., Sexuální zneužívání pachatelé a oběti, 10

⁶⁹ Viz MILFAIT, CSEC, 61

násilnické, mohou mít i sklon k mučení a zabíjení zvířat. Tento typ se vyskytuje zejména u chlapců.⁷⁰

Komerční sexuální zneužívání na dítě působí dlouhodobě stresově, při takovém stresu může dojít až k úplnému selhání sebeúcty a sebehodnocení, tento stav se označuje jako psychická smrt osobnosti. Dítě pociťuje prázdnotu, beznaděj, odcizení, nedůvěru, to může vést až k sebevražednému chování.⁷¹

U mnoha dětí se pak může rozvinout **posttraumatická stresová porucha** (posttraumatic stress disorder, PTSD). „*Charakterizuje jí znovuprožívání, vyhýbavé chování, a vegetativní labilita, tedy akutní zpožděná nebo vleklá reakce na mimořádnou stresovou událost. Projevuje se jako bouřlivá emoční a behaviorální krizová reakce, jako záblesky opakovaného prožívání traumatické události ve snech nebo ve vnucujících se živých vzpomínkách v nečekaných situacích (flashbacky), v pocitech otupění či necitlivosti, v zúžení emocí nebo ve zvýšené dráždivosti a citlivosti na nepatrné podněty.*“⁷² Dítě se pak vyhýbá takovým situacím, myšlenkám a pocitům, které mu připomínají trauma, odcizuje se rodině a přátelům, často není schopno těšit se z činností, které ho dříve bavily. Dítě může trpět úzkostmi, depresemi, nespavostí, nezdědka se objevují již zmíněné sebevražedné myšlenky či tendence. Příznaky nastupují po období latence, které trvá u každého jinak, od několika týdnů až po několik měsíců, mohou způsobit i trvalou změnu osobnosti.⁷³

⁷⁰ Viz MILFAIT, CSEC, 61

⁷¹ Viz VANÍČKOVÁ in MILFAIT, CSEC, 60

⁷² MILFAIT, CSEC, 62

⁷³ Tamtéž

8. Prevence dětské prostituce

8.1. Pyramida prevence

8.1.1. Primární prevence

Základem pyramidy prevence je prevence primární a podle Vaníčkové má dvě formy:

- Nespecifická primární prevence - cílem je vytvářet takovou společnost, která má takovou hierarchii hodnot, jejímž vrcholem je úcta ke každému lidskému životu, svobodám a právům každého člověka. Na tomto by se měli podílet všichni občané, avšak významný je pro laickou veřejnost zájem vlády či parlamentu. Situace, kdy jednotlivce zneužije své postavení k potlačení práv druhého člověka, by neměla být ve společnosti nikdy přehlížena.⁷⁴
- Specifická primární prevence – znamená zprostředkování informací pro odbornou i laickou veřejnost. Patří sem:
 - všechny formy vzdělávání
 - aktivity a programy, které jsou zaměřené na snižování míry chudoby rodin, regionů, národu a států a také programy zaměřené na snižování dlouhodobé nezaměstnanosti
 - Komunitní programy, které nabízejí nízkoprahové i vysokoprahové služby⁷⁵

Vladimír Täubner, se věnuje prevenci podrobněji a to z hlediska sexuálního zneužívání dětí. Tvrdí, že základní strategií primární prevence sexuálního zneužívání dětí je snížit pravděpodobnost výskytu poškození. Primární

⁷⁴ Viz VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 103

⁷⁵ Tamtéž

prevence sexuálního zneužívání zahrnuje vedle hlavní cílové skupiny, což jsou děti, ještě i další systémy a skupiny, které prevenci garantují. Máme tedy tyto základní oblasti primární prevence:

- děti a oběti zneužívání
- rodiče, pedagogové a budoucí pedagogové
- profesionálové nepedagogického zaměření (zdravotníci, sociální pracovníci, orgány činné v trestním řízení atd.), státní instituce
- veřejnost, sdělovací prostředky
- pachatelé⁷⁶

Podle Täubnera je základem primární prevence výchova. Výchova jako pojem v širším slova smyslu zahrnuje vzdělávání (na tom, že vzdělávání je důležitým prvkem primární prevence, se oba autoři shodují). Kromě vzdělání zahrnuje i výchovu mravní, sexuální, estetickou, tělesnou atd.⁷⁷

Cílem výchovy dětí v primární prevenci sexuálního zneužívání je spoluvytvářet osobnost dítěte tak, aby:

- Dítě bylo svou osobností přiměřené své věkové kategorii, aby si bylo vědomo samo sebe, svých práv a perspektiv.
- Dítě dokázalo vyhodnocovat chování jiných osob, včetně situací, jež ohrožují, nebo mohou ohrozit jeho práva, bezpečí a zdraví.
- Dítě dokázalo jak pasivně, tak aktivně chránit svoje práva, bezpečí a zdraví, a aby umělo v případě potřeby vyhledat pomoc.⁷⁸

⁷⁶ Viz TÄUBNER in WEISS, Sexuální zneužívání, pachatelé a oběti, 45

⁷⁷ Tamtéž

⁷⁸ Tamtéž, 48

Z pedagogického hlediska lze prevenci sexuálního zneužívání dětí chápat jako součást obsahu výchovy či edukace dítěte. Jak jsem již uvedla, výchova má řadu subsystémů, mezi něž patří právě výchova sexuální, které se teď budu věnovat.⁷⁹

8.1.1.1. Sexuální výchova

Cíle, metody a prostředky výchovy dětí v primární prevenci sexuálního zneužívání lze vyčlenit z konstituční složky výchovy – tedy výchovy sexuální. Garantem tohoto výchovně – vzdělávací procesu jsou předškolní zařízení a základní školy, a to jak státní tak soukromé.⁸⁰

Täubner tvrdí, že pokud má sexuální výchova plnit svůj záměr, musí být prováděna na třech úrovních:

1. Kognitivní úroveň – žák získává informace a vědomosti, výsledkem edukace je vědomost, která se podílí na formování postojů, hodnot, norem a chování.
2. Emocionální úroveň – žák zaujímá emociální osobní postoj k chování, vědomostem, sociálním jevům apod. Měl by umět provádět hodnocení i ve smyslu práva a ochrany sama sebe...
3. Konativní, výkonová úroveň – žák se učí potřebnému chování, návykům a dovednostem.⁸¹

Sexualita má velký význam pro rozvoj osobnosti u člověka, má důležitý vliv na utváření a obsah vlastní identity, sebehodnocení, na interpersonální vztahy k sobě samému. To, co se o sexualitě učí dítě ve škole, může být odlišné od toho, co se dozví od rodičů doma, nezřídka se stává, že rodiče jsou

⁷⁹ Tamtéž, 45

⁸⁰ Tamtéž, 48

⁸¹ Tamtéž, 48

přesvědčení, že informace o sexualitě dětem škodí, a tak je toto téma v rodině tabu. I toto je jistým způsobem sexuální výchova. Nejčastěji se však stává, že rodiče sexuální poučení nechávají raději na škole.⁸²

Obsah sexuální výchovy je rozdělen přinejmenším na tři oblasti:

- Biologicko – hygienické poučení
- Sexuální vztah jako jedna z podob vztahů mezi lidmi
- Prevence před sexuálním zneužitím dítěte – Z mnoha výzkumů vyplývá, že nejúčinnější ochranou dítěte před sexuálním zneužitím je právě dostatečná informovanost. Dítě se v těchto programech učí vztahu k vlastnímu tělu, dostává se mu takového poučení o sexualitě, aby bylo schopno rozeznat, jestli mu někdo chce ublížit, učí se, jak na takové chování reagovat. Na základně analýzy účinnosti programů sexuální prevence se ukazuje, že nestačí pouze jednorázové poučení, ale že je žádoucí vracet se k tématu několikrát, vždy s ohledem na věk dítěte a na aktuální problémy. Prevenční programy by měly děti poznat již od velmi nízkého věku, prvních informací by se tedy dětem mělo dostat již ve věku předškolním.⁸³

V poslední době probíhaly velmi živé debaty, na téma, zdali se má sexuální výchova ve školách vůbec probírat. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy k tomu vydalo tuto tiskovou zprávu:

1. *„Nic neměníme. Sexuální výchova se bude na školách vyučovat dále, jako doposud.*

⁸² Viz HADJ-MOUSSOVÁ in VANÍČKOVÁ, PROVAZNÍK a kol., Sexuální násilí na dětech, 82

⁸³ Tamtéž 83,84.

2. **Sexuální výchova se vyučuje a bude vyučovat** v celé škále předmětů (*Člověk a jeho svět, Výchova ke zdraví, Rodinná výchova, Občanská výchova, Přírodopis, Biologie*).
3. **Rodina je prvním místem**, kde se žák dozvídá o sexu. *Vztah matky a otce, hierarchie, rodinné vztahy, to vše také patří k sexuální výchově.*
4. **Učitel je po rodině další osobou**, která má žáka o vztazích a sexualitě poučit. *Sex je důležitou součástí života každého z nás.*
5. **Distancujeme se od „sexuálního businessu“**. *Naším cílem je pomáhat školám, žákům a studentům, ne soukromým firmám.*
6. **Chceme bránit zneužívání žáků a studentů soukromými firmami**, které se všemi prostředky snaží získat přístup do škol.
7. **Peníze**, které chtějí soukromé firmy získat ze školství skrze výuku sexuální výchovy, **mají lepší využití** (platy učitelů, zlepšení podmínek výuky...).
8. **Jsme otevřeni různým názorům** na výuku sexuální výchovy. *Zrušili jsme doporučení MŠMT pro příručku Sexuální výchova - vybraná témata. Necháváme však na školách, jestli ji použijí, či ne.*
9. **Učitelé jsou ti, kdo rozhodnou, ne soukromé firmy**. *Jestli je příručka tak skvělá, jak o ní její autoři hovoří, pak ji jistě školy k výuce použijí.*
10. **Ministerstvo školství** v tomto ohledu *nenavazuje na aktivity ministra Lišky a nepodléhá lobbingu.*,⁸⁴

8.1.2. Sekundární prevence

Většina autorů chápe sekundární prevenci sexuálního zneužívání jako „*záměrné působení na situace, podmínky či okolnosti, které nějakým způsobem*

⁸⁴ BARTÁKOVÁ, Desatero k sexuální výchově

*zvyšují či podmiňují riziko zneužití dítěte, s cílem tyto fenomény minimalizovat nebo zcela eliminovat.*⁸⁵

Jiní autoři považují za cíl sekundární prevence vyhledávání rizikových skupin obyvatelstva.⁸⁶ Těmi jsou:

- Ohrožené děti - jsou vedeny v registru orgánu sociálně – právní ochrany dětí, jsou to například děti ulice, děti v ústavní výchově, děti s postižením, děti se syndromem CAN atd.
- Rizikové rodiny – těmi jsou například rodiny, ve kterých se vyskytují tyto problémy: nezaměstnanost, problémy s alkoholem či drogami, chronický stres, dlouhodobá nemoc, absence rodiče, domácí násilí atd.
- Děti, které nedocházejí pravidelně na lékařské preventivní prohlídky, často mění lékaře a podobně.⁸⁷

Matějček za sekundární prevenci ve spojitosti s CAN pokládá:

- *„Vytipování rizikových skupin obyvatelstva a rizikových situací, za nichž k CAN dochází*
- *Cílené působení na tyto skupiny lidí a situace tak, aby se riziko CAN snížilo na minimum.*⁸⁸

Ze zmíněného výčtu je tedy jasné, že pojetí sekundární prevence se prolíná s prevencí primární a naopak. Avšak zatímco primární prevence je orientována na všechny děti jako možné oběti, na všechny dospělé jako možné preventisty, ale i na možné pachatele, sekundární prevence je již zaměřená do objektivního rizikového pole.

⁸⁵ TÄUBNER in WEISS, Sexuální zneužívání, pachatelé a oběti, 63

⁸⁶ Viz WEISS, Sexuální zneužívání, pachatelé a oběti, 63

⁸⁷ Viz VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 104

⁸⁸ Matějček in WEISS, Sexuální zneužívání, pachatelé a oběti, 63

8.1.3. Terciální prevence

Úkolem terciální prevence je zabránění opakování a prohlubování traumatu. Intervence terciální prevence je vymezena intervencí právní, která kriminalizuje spáchání trestného činu komerčního zneužití dítěte a vnímá dítě, které provozuje prostituci, jako oběť. Každé prostituující dítě potřebuje včasnou pomoc včetně té lékařské a následné zařazení do dlouhodobého resocializačního programu.⁸⁹

Terciální prevence je takové chování pedagoga, lékaře, rodiče, atd., kdy reaguje na situaci, v níž došlo k sexuálnímu zneužití dítěte a zabraňuje jeho dalšímu zneužívání. Dítě nesmí být dále poškozováno, a tak je nutné vytvořit systém opatření.⁹⁰

Můžeme ji členit na dvě etapy:

1. etapa diagnostická – odborné pracoviště provádí zhodnocení míry poškození oběti. Poškození je hodnocena na úrovni medicínské, psychologické a právní.
2. etapa pomocná, ochranná a terapeutická – smyslem je především rozhodnutí, zda dítě zůstane nadále v rodině (dítě zůstává, pokud je rodina zárukou bezpečí, vliv pachatele je eliminován, dítě má optimální podmínky pro terapii) nebo nezůstane (pachatel je nablízku, hrozí nebezpečí dalšího ovlivňování a poškozování, rodina neposkytuje záruky optimální terapie).⁹¹

Preventivním smyslem terapie je zejména posílit sexuálně zneužité dítě, aby bylo schopno nejen odolat dalšímu možnému sexuálnímu zneužití, ale aby

⁸⁹ Viz VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 104

⁹⁰ Viz, WEISS, Sexuální zneužívání, pachatelé a oběti, 71

⁹¹ Tamtéž

samo nesexualizovalo chování s dalšími dětmi. Hlavní záměr spočívá v rekonstrukci a optimalizaci osobnosti zneužitého dítěte.⁹²

8.2. Právní aspekty

8.2.1. Trestně právní úprava ČR

V právním řádu České republiky není prostituce jako taková legální ani nelegální. Uplatňuje se zde tzv. aboliční přístup⁹³, který nepostihuje samotnou prostituci, ale jevy s ní spojené.⁹⁴ Jsou to trestné činy klasifikovány jako trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, najdeme je v druhé části trestního zákoníku v hlavě III:⁹⁵

Dětská prostituce je tedy postihována za trestný čin kuplířství,⁹⁶ nově podle § 189: „(1) *Kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo*
- b) jako člen organizované skupiny.*

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

⁹² Tamtéž, 72

⁹³ Kromě aboličního přístupu se setkáváme s přístupem represivním (zákaz, potírání, trestání) a reglementačním přístupem (prostituce je trpěna a do jisté míry legalizována a je podřízena státnímu doзору). EMMEROVÁ in KRAUS, 237

⁹⁴ Viz PROVAZNÍK in VANÍČKOVÁ a kol., Sexuální zneužívání dětí, 61

⁹⁵ ČR, Trestní zákoník

⁹⁶ Viz PROVAZNÍK in VANÍČKOVÁ a kol., Sexuální zneužívání dětí, 61

(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.“

Pro představu, teď uvedu tabulku, jež znázorňuje, kolik osob v ČR bylo stíháno, kolik obžalováno a kolik ve výsledku odsouzeno za trestný čin kuplířství v jednotlivých letech. Dále v tabulce můžeme vidět, kolik z počtu odsouzených bylo odsouzeno žen.

Pramenem pro tyto údaje je Statistická ročenka kriminality, kterou vydává Ministerstvo spravedlnosti České republiky:⁹⁷

Rok	Stíháno osob	Obžalováno osob	Odsouzeno celkem	Z toho odsouzeno žen
1996	247	230	58	19
1997	220	181	74	24
1998	202	152	131	38
1999	211	156	123	38
2000	187	152	94	26
2001	181	151	85	25

Z výše uvedených údajů můžeme vyčíst, že v uvedených letech se počet stíhaných a obžalovaných osob dlouhodobě snižuje a zvyšuje se počet osob

⁹⁷ TRÁVNÍČKOVÁ a kol., Obchodování se ženami z pohledu ČR, 62

odsouzených osob. V letech 1998 a 1999 byl však rozdíl mezi obžalovanými a odsouzenými osobami nejmenší.

Výše trestní sazby odnětí svobody za trestný čin kuplířství se kromě jiného navyšuje i podle věku oběti. Záleží na tom, jestli byl takový čin spáchaný na osobě mladší než osmnáct let nebo na osobě mladší než patnáct let.⁹⁸

Dětská prostituce, respektive soulož s obou mladší patnáct let je trestným činem podle zákona nově v § 187, a to bez ohledu na komerční či nekomerční bázi. Ochrana dětí před sexuálním zneužíváním, která je dána ustanovením tohoto paragrafu, je dána všem dětem bez ohledu na jejich fyzickou vyspělost, stupeň pohlavního dospívání, či na sexuální zkušenosti.⁹⁹

Závažnějším jednáním pak je, když pachatel zneužije dítě, které mu bylo svěřeno k doзору, tím totiž zneužije jeho závislost na něm. To znamená, že dítě dá souhlas pachateli k souloži nebo k jinému pohlavnímu zneužití pod psychickým nátlakem. Je to trestným činem též podle § 187 trestního zákona o pohlavním zneužití závislosti osoby. Vynucení pohlavního styku pohrůzkou či násilím, je trestným činem znásilnění dítěte podle § 186 trestního zákona. Trestným činem ohrožování mravní výchovy podle § 190 může být svedení k pohlavnímu styku, které spočívá v úmyslném vzbuzení rozhodnutí pro prostituční chování. To může mít formu přemlouvání, ospravedlňování prostitučního chování, slibování a podobně.¹⁰⁰

⁹⁸ MILFAIT, CSEC, 190

⁹⁹ VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 95

¹⁰⁰ Tamtéž, 95

8.2.2. Úmluva o právech dítěte

Úmluva o právech dítěte je mezinárodní dokument, který byl přijat valným shromážděním OSN, ratifikovala ho i česká republika roku 1991.¹⁰¹

Tuto úmluvu výrazně povyšuje nad ostatní dokumenty nejen její obsahová úplnost, ale hlavně fakt, že jsou zde děti výslovně uznány jako svébytní nositelé všech lidských práv, a že seznam těchto práv není pouze prohlášením, tedy doporučením, ale má status úmluvy. Je tedy závazná.¹⁰²

Podle Reného Milfaita „*dosažené poznání o významu a základních potřebách dítěte a dětství, pohled na dítě jako nositele lidských práv s potřebou posílit ochranu dětí jako zvlášť zranitelné skupiny lidí prostřednictvím specifických lidských nároků se odráží v obsahovém zaměření práv, která byla formulována v Úmluvě o právech dítěte*“.¹⁰³

- Dítě má právo na přežití – to znamená na naplnění svých základních životních potřeb, jako je výživa, přístup k lékařské péči, bydlení.
- Dítě má právo na rozvoj – dítě má být respektováno jako jedinec s možností vlastního rozvoje, aby se mohlo optimálně vyvíjet, potřebuje najít a rozvíjet svou identitu. K tomuto potřebuje právo na vzdělání, na svobodu myšlení, právo náboženského vyznání, dále porozumění a lásku, pozitivní emoční prostředí, respekt vůči své osobě.
- Dítě má právo na ochranu – má právo na ochranu před každou formou zneužívání, a to hlavně před špatným zacházením, zanedbáváním, vykořisťováním a sexuálním vykořisťováním.

¹⁰¹ MILFAIT, CSEC, 159

¹⁰² Tamtéž, 160

¹⁰³ Tamtéž, 159

- Dítě má právo na spoluurčování – má právo svobodně vyjádřit názor a spoluurčovat záležitosti, které se týkají jeho života.¹⁰⁴

Z pohledu reálné existence dětské prostituce se jeví její ochrana jako nedostatečná. Nejlepší ochranou a prevencí dětské prostituce by bylo důsledné dodržování a naplňování Úmluvy o právech dítěte. Děti mají podle Úmluvy Právo na ochranu od státu.¹⁰⁵

Podle Evy Vaníčkové, která se dlouhodobě zabývá všemi druhy násilí páchaného na dětech, „*dětská prostituce znamená podle článku 36, že stát selhal v ochraně dětí před všemi formami vykořisťování, které jakýmkoli způsobem škodí blahu dítěte. Dětská prostituce podle článku 34 znamená selhání státu v ochraně dětí před všemi formami sexuálního vykořisťování a sexuálního zneužívání. Dětská prostituce podle článku 32 znamená opět selhání státu v ochraně dětí před hospodářským vykořisťováním a před vykonáváním jakékoli práce, která může být pro něho nebezpečná nebo bránit jeho vzdělávání, nebo která by škodila zdraví dítěte nebo jeho tělesnému, duševnímu, duchovnímu, mravnímu anebo sociálnímu rozvoji.*“¹⁰⁶

Přesné znění Úmluvy o právech dítěte je zařazeno v příloze.

8.2.3. Sexuální práva

Důležitým dokumentem je Charta sexuálních práv, která byla přijata v roce 1997, později byla jen ze sexuálních práv rozšířena i o práva na ochranu reprodukčního zdraví v Deklaraci sexuálních a reprodukčních práv. Podle této

¹⁰⁴ Tamtéž, 160

¹⁰⁵ Viz VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 93

¹⁰⁶ Tamtéž, 93

deklarace znamená dětská prostituce nerespektování všech práv v oblasti sexu a sexuality.¹⁰⁷ Těmito právy jsou:

- „právo na svobodu: vylučuje násilí a zneužívání,
- právo na autonomii, integritu a bezpečnost těla: garantuje pocit radosti ze svého těla,
- právo na sexuální rovnost: respektuje svobodnou vůli pohlaví,
- právo na sexuální zdraví: respektuje právo na bezpečný sex,
- právo na informace o lidské sexualitě: teoretická východiska jako předpoklad pro zodpovědné rozhodování,
- právo na dostatečnou sexuální výchovu: předpoklad naplnění kvality života a prevence před komerčním sexuálním zneužíváním,
- právo svobodně se stýkat: akceptuje všechny formy sexuálního soužití,
- právo svobodné a odpovědné volby: v oblasti reprodukce,
- právo na soukromí: akceptuje rozhodnutí o naplnění sexuálního života.“¹⁰⁸

8.3. Specializované instituce

8.3.1. Státní sféra

Státní sféra má své kompetence především v prevenci dětské prostituce jako komerčního zneužívání dětí.¹⁰⁹

- Ministerstvo práce a sociálních věcí provádí prevenci v oblasti oddělení péče o dítě a rodinu a oddělení sociální prevence.¹¹⁰

¹⁰⁷ Tamtéž, 94

¹⁰⁸ Tamtéž

¹⁰⁹ Viz Gregorová, 36

¹¹⁰ Tamtéž

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se má zabývat primární prevencí na školách dle vládou schváleného Programu sociální prevence a prevence kriminality.¹¹¹
- Ministerstvo vnitra a Policie ČR jsou zatím na nejvyšší úrovni. MV zpracovalo rozbor problému souvisejících s prostitucí a vymezení podmínek jejich systémového řešení. „Cílem tohoto materiálu je mimo jiné dosáhnout zvýšené ochrany mladistvých před negativními vlivy, striktního zákazu prostituce osob mladších 18 let a zákazu přístupu dětem do prostor, kde se sexuální komerční aktivity provozují.“¹¹²

8.3.2. Nestátní sféra

Do této sféry spadají nevládní organizace, jsou do značné míry financovány ze státních a městských dotačních systémů.¹¹³ V České republice existuje více organizací zabývajících se problematikou nejen dětské prostituce, například:

- La strada Česká republika
- Rozkoš bez rizika
- Projekt Magdala, Charita Česká republika
- Projekt Karo v Plavně a Chebu,
- Projekt Šance v Praze

8.3.2.1. Projekt Šance

„Projekt Šance je první preventivní a humanitární program pro komerčně sexuálně zneužívané děti a mládež, oběti obchodování s lidmi, které žijí v ČR v

¹¹¹ Viz MLÍKOVÁ, 46

¹¹² Viz Gregorová, 37

¹¹³ Tamtéž

zapomenutí.“¹¹⁴ Sdružení založil v roce 1995 umělec László Sümegh, je také koordinátor projektu, streetworker, sociální pracovník a psychoterapeut. Díky svému úsilí se stal ikonou zapomenutých mladých lidí a dětí, kteří žijí v České republice v zapomenutí. Kromě László Sümegha tvoří organizaci celá řada odborníků - sexuolog, venerolog, stomatolog, psycholog, všeobecný lékař atd. Všichni tyto lidé společně s přáteli projektu tvoří odborné zázemí a podílejí se na chodu a podpoře sdružení.¹¹⁵ Centrum nabízí psychosociální péči, jeho pracovníci doprovázejí klienty do zdravotnických zařízení. Centrum má také asistenty, kteří pomáhají klientům, při hledání zaměstnání, bydlení, při docházení na testy na HIV/AIDS, žloutenku. Funguje zde taky peer – program (vrstevnický program).¹¹⁶

Projekt Šance vychází z přesvědčení, že „*není umění někomu v nouzi dát najíst, ale naučit ho na jídlo si vydělat.*“ Nechce utvrzovat klienty v tom, že na ulici jde taky dobře žít. Nabízí velké množství programů a nabídek.¹¹⁷

Součástí projektu Šance je:

- STREETWORKCENTREUM – je pro klienty otevřeno každý den v určitý čas. Nabízí: pračky, sušičky na prádlo, žehličku, sprchový kout, jednoduché občerstvení, léky dostupné bez receptu, je vybaveno vším, co mohou klienti potřebovat, takže i náhradním oblečením, včetně bot. Některé služby jsou z výchovných důvodů zpoplatněny (10, 20 Kč), tyto poplatky mohou klienti platit z odměn v PRACOVNÍ DÍLNĚ.¹¹⁸
- PRACOVNÍ DÍLNA – nabízí alternativní vzdělávání v rámci pracovní terapeutické dílny, s cílem získat běžné sociální návyky, odměnu za práci každý následující týden v pátek, potravinový program, pitný

¹¹⁴ KOZLER, Projekt Šance

¹¹⁵ Viz KOZLER, Projekt Šance

¹¹⁶ Viz MILFAIT, CSEC, 147

¹¹⁷ Viz KOZLER, Projekt Šance

¹¹⁸ Tamtéž

program, pomoc s hledáním práce. Pracovní dílna nabízí alternativní možnost vzdělání, tedy cestu do běžného života. Cílem pracovní dílny je naučit „dětí ulice“ běžným sociálních návykům, naučit je pracovat prostřednictvím pracovní terapie. „Pro mnohé z „dětí ulice“ je skládání propisek Mount Everestem, jehož jsou při svém mentálním a sociálním rozvoji schopny dosáhnout. Bez PRACOVNÍ TERAPEUTICKÉ DÍLNY by neměly šanci získat základní sociální návyky potřebné pro zařazení se do české pracující společnosti. Neměly by na vybranou ve své životní situaci a musely by své živobytí vydobývat na ulici... Dál by tak přežívaly na „účet“ daňových poplatníků, mezi ulicí a vězením. Provoz v praxi ukázal a potvrdil nám, že vlivem pracovní terapie je pravděpodobné, že se „většina“ z nich stane časem daňovými poplatníky“.¹¹⁹

- VOLNÉ SETKÁNÍ S LÁSZLEM - povídání s Lászlem (co tě trápí, jaký máš problém, chceš ho řešit?), odbornou psychoterapii, arteterapii, canisterapii (terapie dotekem se zvířaty), počítače a internet (vlastní e-mail, práce, bydlení – zdarma, ostatní za symbolický poplatek), rybičky (pouze na dívání), potravinový, pitný program, playstation, virtuální sporty (box a tenis).¹²⁰
- PODPOROVANÉ BYDLENÍ – tento program prošel mnoha změnami, donedávna Projekt Šance platil za klienty polovinu sumy na bydlení, avšak postupem času, si klienti začali bydlení platit zcela sami. V této podobě má program na klienty velmi pozitivní vliv, klienti se stávají samostatnější a odpovědnější. Pokud si klienti na bydlení dostatečně nevydělají a jsou součástí pracovní terapie, Projekt Šance za ně peníze

¹¹⁹ Tamtéž

¹²⁰ Tamtéž

uhradí, a klientovi se pak po malých částkách peníze strhávají z jeho výplaty.¹²¹

V roce 2005 měl Projekt Šance 516 klientů, z toho bylo 100 dětí do věku patnácti let. Klientela Šance je převážně ve věku 15 – 18 let a více, přicházejí ale také hodně mladí chlapci ve věku 12 – 13 let, kteří se hodně bojí odhalení, protože by skončili v ústavním zařízení nebo v rodině, ze kterých utekli.¹²²

8.4. Teze pro preventivní strategie

Máme několik základních tezí, které je třeba respektovat při práci s dětmi, které provozují prostituci či jsou prostitucí ohrožené. Jejich dodržování se stává součástí etického kodexu pro práci s takovými dětmi, je součástí primární prevence, podílí se na snižování sekundární viktimizace a stigmatizace. Tyto základní teze jsou:

- Na všechny děti, které provozují prostituci, je nutné nahlížet jako na oběti. A to i na ty, kteří prostituci provozují dobrovolně.
- Prostituuující děti potřebují respekt, jak po genderové stránce, po kulturní i po vrstevnické. Potřebují srozumitelně pospat, co se s nimi dělo, tak aby tomu samy rozuměli, ne tedy pouze řečí paragrafů a pohledem zralé a zdravé dospělé osoby.
- Pomáhající osoby by měli používat takové termíny, které nejsou zdrojem sekundární viktimizace dětí. Měli by užívat termínu komerční sexuální zneužívání, místo termínu dětská prostituce, stejně tak by neměli používat slovo prostitutka, ale prostituující dítě. (často právě vyslovení slova prostitutka vyvolává u lidí hanlivý obrázek o člověku, a tak informace přestává být neutrální)

¹²¹ Tamtéž

¹²² Viz MILFAIT 148.

- Odborníci by v rámci sekundární prevence měli dětem, které jsou identifikovány jako ohrožené, zprostředkovat daleko větší podporu a prevenci, než tomu tak je u široké populace dětí v rámci primární prevence. Protože v rámci sekundární prevence je možné se přesněji zacílit na cílovou skupinu, její popis a potřeby.
- Dospělé osoby, které byli účastni na komerčně sexuálním zneužívání dítěte, jsou za své chování trestně odpovědné, a proto by měli být potrestány.¹²³

¹²³ Tamtéž, 99

9. Sexuální vědomí školních dětí

Sexualita je jedním ze základních individuálních a interpersonálních motivů v životě každého z nás. Člověk je tvor sexuální a pohlavnost ho provází prakticky po celý jeho život. Ovlivňuje jeho osobnost a mezilidské vztahy a zpětně je jimi ovlivňována. Je to specifická forma komunikace, zdroj hlubokých emocí a faktor, který organizuje lidské chování a prožívání.¹²⁴

Jestli bude člověk v dospělosti „společnosti k užitku a sobě k uspokojení“ záleží na tom, jestli budou správně a v pravý čas naplňovány biologické, psychické, funkční a sociální životně důležité potřeby, tento proces považujeme za výchovu. Jak už bylo zmíněno, výchova nutně zahrnuje i výchovu sexuální, sexualita je totiž neoddělitelnou součástí našeho života.¹²⁵

Nejvýrazněji se výchovné vlivy uplatňují v raném dětství, rodiče kolikrát ani nenapadne, že svým chováním, postojem, mimikou, vztahy v rodině a celou rodinou atmosférou své dítě vlastně vychovávají a to i sexuálně. Právě rodinné prostředí má určující roli v pohlavním vývoji dítěte, posiluje chlapeckou nebo dívčí roli, která je ovlivňována právě chováním rodičů. Kolem třetího roku života, je již tato role nezvratná. Dítě zjišťuje rozdíly u druhého pohlaví a má první zvědavé otázky týkající se sexuální oblasti. Tento přirozený zájem dozvídat se nové věci provází děti po celé jejich dětství, proto by výchova tyto zvědavé otázky měla využít, dítě spontánnost a otevřenost vycítí a ocení. Sexuální výchova tedy začíná v rodině, ta má nezastupitelné místo především v předškolním věku dítěte. Jak jsem už psala výše, samozřejmě i škola má v této oblasti své nezanedbatelné místo. Věnuje se otázkám spojeným s tělesnými a psychickými změnami v dospívání, informuje o rizikách

¹²⁴ Viz WEISS in ŘÍČAN a kol., Dětská klinická psychologie, 283

¹²⁵ Viz VANIČKOVÁ, Dětská prostituce, 49

předčasného zahájení sexuálního života o pohlavních chorobách a graviditě. Informace od školy by měli doplňovat emocionálně podbarvené informace od rodičů.¹²⁶

Jak už bylo řečeno, dostatek správných informací je jednou ze základních podmínek prevence negativních jevů, nedostatečné poučení o sexualitě a s tím spojeném právu rozhodovat sám o sobě je často jednou z příčin sexuálního zneužívání dětí. Některé děti vůbec nevědí, jaké jsou jejich práva:¹²⁷

- *„Že mají právo na soukromí při oblékání, mytí, používání záchodu.*
- *Že mají právo odmítnout přihlížet svlékání, koupání apod. jakékoli jiné osobě.*
- *Že mají právo odmítnout laskání, lechtání, objímání či hraní, jestliže jim je nepříjemné.*
- *Že mají právo odmítnout jakoukoliv aktivitu s mužem, při níž si jsou vědomi jeho erekce.*
- *Že mají právo neposlouchat „sprosté“ řeči ani tak na výzvu druhého samy hovořit.*
- *Že mají právo odmítnout odpovědi na otázky směřující k jejich vztahu k partnerovi, sexuální aktivity, ale také mají právo odmítnout poslouchat druhého, který ličí podrobnosti, které se mu nechce poslouchat.*
- *Že mají právo odmítnout líbání, které se jim nelíbí.*
- *Že mají právo odmítnout žádost, aby se dotýkaly pohlavních orgánů druhého člověka nebo naopak tuto aktivitu dovolily vůči sobě.*
- *Že mají právo odmítnout jakýkoliv sexuální styk.*

¹²⁶ Tamtéž, 49

¹²⁷ Tamtéž

- *Že mají právo odmítnout přítomnost dospělého člověka, se kterým se necítí o samotě dobře.*
- *Že mají právo odmítnout jakékoliv jednání dospělého člověka, které vyžaduje jejich naprostou poslušnost svojí autoritou.*
- *Že mají právo samy posuzovat chování druhých a rozhodovat o svém chování vůči nim.*
- *Že mají právo ochraňovat samy sebe na základě svých pocitů.*
- *Že mají právo vyhledat pomoc nebo svěřit jiné osobě, jestliže samy nejsou schopny zabránit ji nepříjemným aktivitám.* ¹²⁸

9.1. Deskriptivní studie o postojích dětí k prostituci

3. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v roce 2001 a 2004 realizovala v Praze a Chebu epidemiologickou deskriptivní studii mezi žáky 9. ročníků základních škol. Tato studie byla zaměřená na informovanost a postoje dětí ke komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí. ¹²⁹

Výsledky této studie ukázaly nízkou míru informovanosti dětí o sexu a sexualitě, ačkoli děti se samotné domnívaly, že informovány jsou. Soudí tak například z otázky, kdy se zjistilo, že je velký rozdíl mezi verbálně deklarovanou a faktickou znalostí termínů „sexuální zneužití“ a „komerční sexuální zneužívání“. Přesná čísla jsou uvedena v tabulce: ¹³⁰

	Vyjádřená znalost SZ	Faktická znalost SZ	Vyjádřená znalost KSZD	Faktická znalost KSZD
Dívky	96, 3 %	54, 4%	100%	25, 2%

¹²⁸ MUFSONOVÁ in VANÍČKOVÁ a kol., 50

¹²⁹ Viz VANÍČKOVÁ, Dětská prostituce, 105

¹³⁰ Tamtéž

Chlapci	100%	19, 3%	100%	2,0%
----------------	------	--------	------	------

Co se týče postojů dětí k prostituci, tak studie zaznamenala varovný počet rizikových odpovědí. Děti dostaly například otázku, zda si dovedou ve svém životě představit situaci, kterou by řešili prostitucí. Kladně odpověděla pětina dívek a čtvrtina chlapců, a to v tom případě, že by v jejich životě nastaly negativní skutečnosti.¹³¹

Tato studie je inspirací pro moji dotazníkovou anketu.

¹³¹ MILFAIT, CSEC, 20

10. Dotazníková anketa

10.1. Seznámení s anketou

Praktickou část mé práce jsem pojala jako kvantitativní šetření, které vyplynulo ze studie teorie. Anketa by nám měla ukázat, jak jsou děti informovány o problému dětské prostituce a jak na tento sociálně patologický jev nahlíží. Konkrétněji by nám měla tyto informace ukázat u žáků devátých tříd základních škol právě proto, že, jak už jsem psala výše, v roce 2001 a 2004 byl prováděn výzkum 3. Lékařskou fakultou právě na žácích devátých tříd. Zjistilo se, že děti mají nízkou míru informovanosti o jevu dětské prostituce a vyskytuje se mezi nimi vysoké procento dětí s rizikovými postoji, týkající se této problematiky.

10.2. Hypotézy ankety

Hypotézy mé ankety se odvíjí z již zmíněné deskriptivní studie. Hypotézami tedy jsou:

- Žáci devátých tříd základní školy mají nízkou míru informovanosti o jevu dětské prostituce.
- Mezi žáky devátých tříd základní školy je vysoké procento dětí, které zaujímá rizikové postoje týkající se dětské prostituce.

10.3. Cíl ankety

Cílem mého šetření je tedy zjistit, jaká je míra informovanosti o jevu dětské prostituce u žáků devátých tříd základní školy a jak na tento jev tyto děti nahlíží.

10.4. Popis prostředí

Šetření jsem prováděla na základní škole Olešská v Praze, tedy ve třídě žáků deváté třídy. Ve třídě bylo přítomno 21 žáků, z toho 11 chlapců a 10 dívek.

Předem jsem se domluvila s ředitelkou školy a pak následně s paní učitelkou, kterou mají žáci na občanskou výchovu. Přišla jsem tedy do třídy na začátku hodiny občanské výchovy a měla jsem celou vyučovací hodinu prostor. V úvodu hodiny jsem se dětem představila a vysvětlila jim, proč a co bych po nich chtěla. Zdůraznila jsem jim pokyny, ke správnému vyplnění dotazníků a několikrát dětem zaručila anonymitu. Děti se mě mohly v průběhu vyplňování dotazníku ptát na některé věci, které jim nebyly jasné, což někteří využili, avšak obecně mohu říci, že dotazník všechny snadno pochopily. Za čtvrt hodiny měly všichni dotazník vyplněný, a tak zbylo ještě spousta času do konce hodiny. S dětmi jsem si tedy začala o jevu dětské prostituce povídat. Za zajímavé pokládám to, kdo měl o rozhovor viditelný zájem a kdo ne. Většinu chlapců to nezajímalo, chtěli si spíše dělat něco svého, bavit se mezi sebou o něčem jiném. Co se týče dívek, tak takové ty „usedlejší“ způsobně poslouchaly, co říkám, a ty „výraznější“ děvčata to očividně velice zajímalo, měla spousta otázek a byla viditelně ráda, že si s nimi o tomto tématu někdo povídá. Co děti hodně překvapilo, byl fakt, že se vyskytují i dětské prostituti, tedy chlapci, mysleli si, že toto je výhradně ženská záležitost. Na konci hodiny projevíli zájem, že by chtěli znát výsledky dotazníků, proto jsem jim slíbila, že až dotazníky zpracuji, pošlu je jejich paní učitelce na občanskou výchovu, a ta jim je poté v hodině interpretuje.

10.5. Výzkumná metoda

Jako nejvhodnější metodu ke splnění cílů mé práce jsem zvolila užití dotazníku (příloha). Dotazník se tedy skládá z 24 otázek, z nich po zpracování vznikla data, která jsem užila k vyhodnocení. První otázka je informační, kdy dotazovaný zaškrťává své pohlaví. Z otázek jedna skupina zkoumá první hypotézu, tedy informovanost a druhá část by nám měla ukázat postoje dětí k problému dětské prostituce. Dále jsou v dotazníku otázky, které se nehodilo zařadit do některé z těchto dvou částí, nicméně je také pokládám za důležité a

proto jsou vyhodnoceny samostatně. Otázky jsou uzavřené, dotazovaný měl, kromě výjimek, odpovídat pouze jednou zvolenou variantou odpovědi.

Otázky, jež zkoumají míru informovanosti o problému dětské prostituce:

- Víš co to je dětská prostituce?
- Víš co to je komerční sexuální zneužívání dětí?
- Je prostituce v České republice trestným činem?
- Slyšel jsi někdy o Úmluvě o právech dítěte?
- Myslíš si, že víš, jaká jsou tvoje práva?
- Myslíš si, že vykonávání prostituce, může mít pro dítě dlouhodobé psychické následky?
- Víš, že existují organizace, které pomáhají obětem dětské prostituce?

Otázky, jež zkoumají postoje dětí k dětské prostituci:

- Obrátil/a by ses někdy na takovou organizaci?
- Dovedeš si představit, že by ses někdy živil/ živila prostitucí?
- Myslíš si, že by se mělo lidem provozujícím prostituci pomáhat, zvlášť pokud se jedná o děti?
- Myslíš si, že peníze získané prostitucí, jsou snadným výdělkem?
- Co by, jsi dělal/la kdybys zjistil/a, že tvůj kamarád nebo kamarádka něco takového provozuje?
- Myslíš si, že je v pořádku brát za sex peníze?
- Jak z níže uvedených možností vnímáš prostituci?
- Měl/a by si zájem o více informací, týkající se této problematiky?

Ostatní otázky

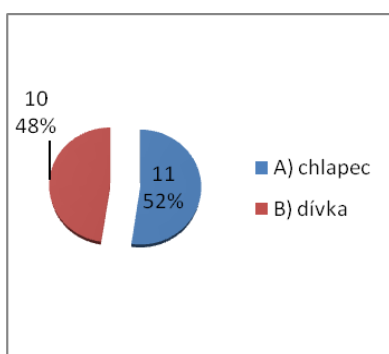
- Je v tvém okolí někdo, kdo provozuje dětskou prostituci či pornografii?
- Pokud ano, co provozuje?

- Máš ty sám s tímto nějakou osobní zkušenost?
- Z jakých zdrojů máš nejvíce informací o prostituci?
- Povídáš si o prostituci někdy se svými rodiči?
- Máte/ měli jste ve škole sexuální výchovu?

10.6. Zpracování a vyhodnocení dotazníku

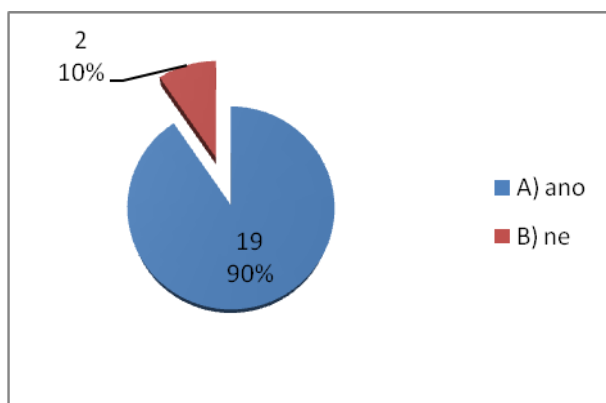
Informační otázka

1. Pohlaví

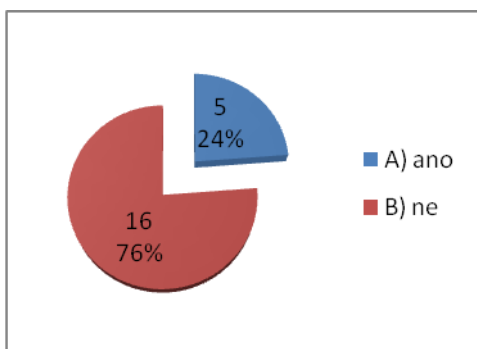
10.6.1. Otázky, jež zkoumají míru informovanosti o problému dětské prostituce:

1) Víš co to je dětská prostituce?

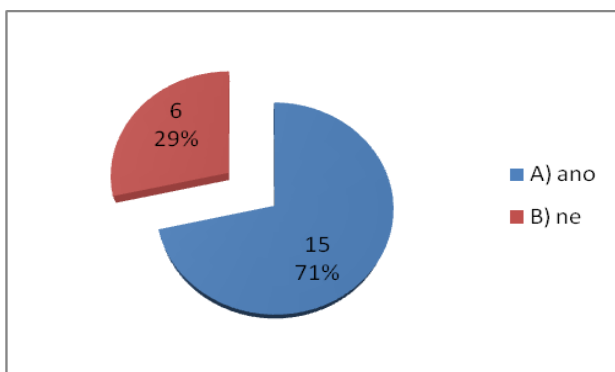
Odpověď	Počet odpovědí	Vyhodnocení odpovědi
ano	19	informovaná
ne	2	neinformovaná

3) Víš co to je komerční sexuální zneužívání dětí?

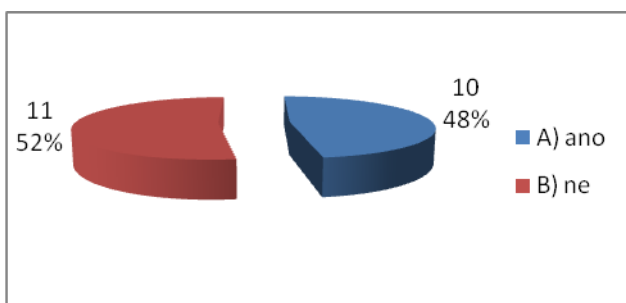
Odpověď	Počet odpovědí	Vyhodnocení odpovědi
ano	5	informovaná
ne	16	neinformovaná

10) Je prostituce v České republice trestným činem?

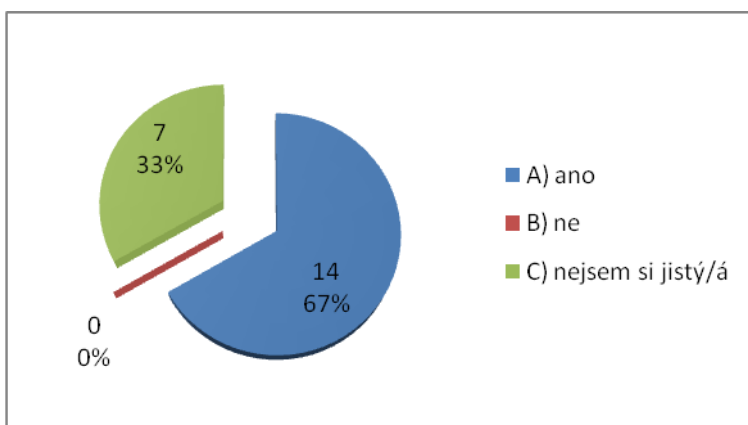
Odpověď	Počet odpovědí	Vyhodnocení odpovědi
ano	15	neinformovaná
ne	6	informovaná

11) Slyšel jsi někdy o Úmluvě o právech dítěte?

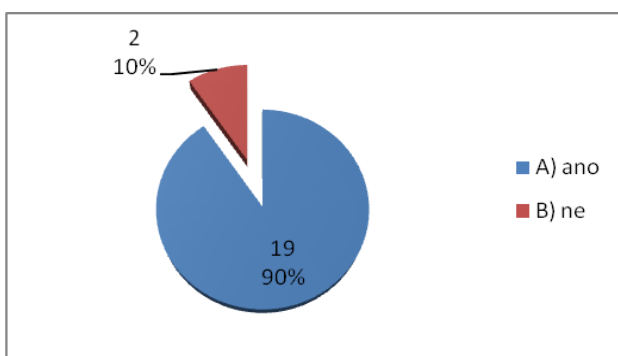
Odpověď	Počet odpovědí	Vyhodnocení odpovědi
ano	10	informovaná
ne	11	neinformovaná

12) Myslíš si, že víš, jaká jsou tvoje práva?

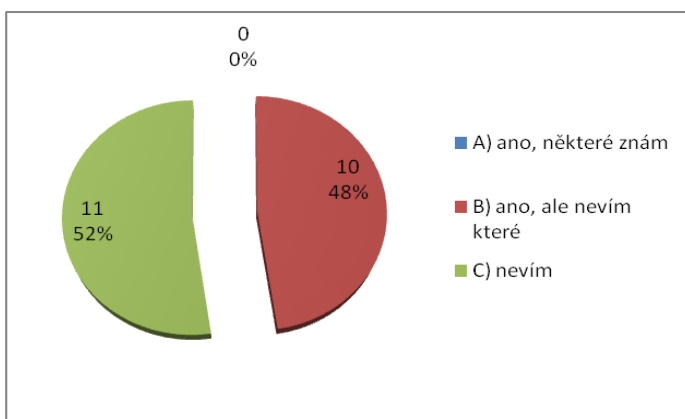
odpověď	Počet odpovědí	Vyhodnocení odpovědi
ano	14	informovaná
ne	0	neinformovaná
Nejsem si jistý/á	7	Málo informovaná

13) Myslíš si, že vykonávání prostituce, může mít pro dítě dlouhodobé psychické následky?

Odpověď	Počet odpovědí	Vyhodnocení odpovědi
ano	19	informovaná
ne	2	neinformovaná

14) Víš, že existují organizace, které pomáhají obětem dětské prostituce?

odpověď	Počet odpovědí	Vyhodnocení odpovědi
Ano, některé znám	0	informovaná
Ano, ale nevím které	10	málo informovaná
nevím	11	neinformovaná

Odpověď na hypotézu č. 1

Po sečtení největšího možného počtu správných odpovědí (126) a následného sečtení skutečných správných odpovědí (73) můžeme vypočítat číslo, které nám představí míru informovanosti, tedy procentuální hodnotu, na kolik jsou děti informovány. Tato hodnota je 57, 93%. Lehce si tedy spočítáme, že děti nejsou informovány na něco více než je 42% a to je poměrně vysoké číslo. Myslím, že s klidným svědomím tak mohu říci, že hypotéza číslo jedna, tedy hypotéza, že žáci 9. tříd základní školy mají nízkou míru informovanosti o problematice dětské prostituce, se potvrdila.

Alarmující jsou zejména odpovědi dětí, kdy přibližně tři čtvrtiny dětí neví, co je to komerčně sexuální zneužívání dětí. Když jsem se s nimi bavila po vyplňování dotazníku, děti se ptali co vůbec znamená slovo komerční a netušily jaký je rozdíl mezi tím a sexuálním zneužitím.

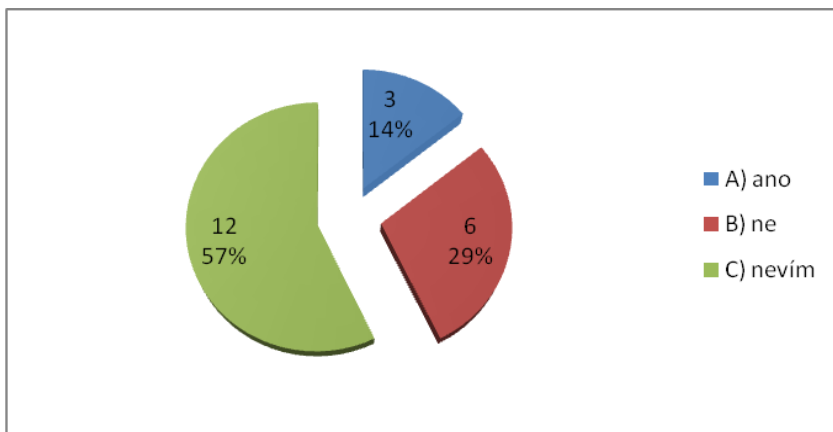
U otázky zda je prostituce v ČR trestným činem opět tři čtvrtina dětí odpověděla špatně. O tom, že existují nějaké organizace, které pomáhají obětem dětské prostituce, ví jen polovina dětí, nicméně žádné dítě nezná nějakou konkrétní. Dvě třetiny dětí vyplnily, že si myslí, že ví, jaká jsou jejich práva, avšak o Úmluvě o právech dítěte slyšela jen polovina z nich.

Jsou pouze dvě otázky, o kterých by se dalo říci, že v nich děti uspěly, a to je otázka jestli děti vědí, co je to dětská prostituce a jestli si myslí, že může mít

pro dítě dlouhodobé psychické následky. Na tyto otázky odpověděly děti dobře v 90 % případů.

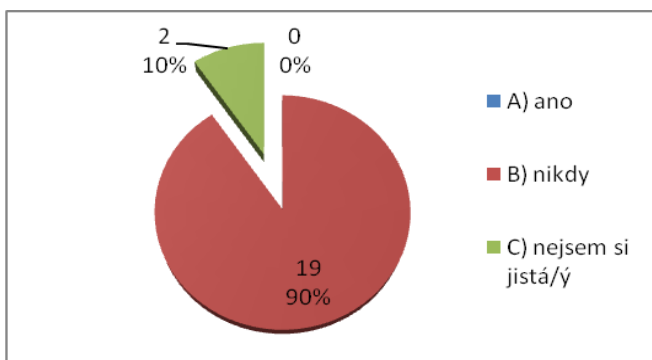
10.6.2. Otázky, jež zkoumají postoje dětí k dětské prostituci:

15. Obrátil/a by ses někdy na takovou organizaci?

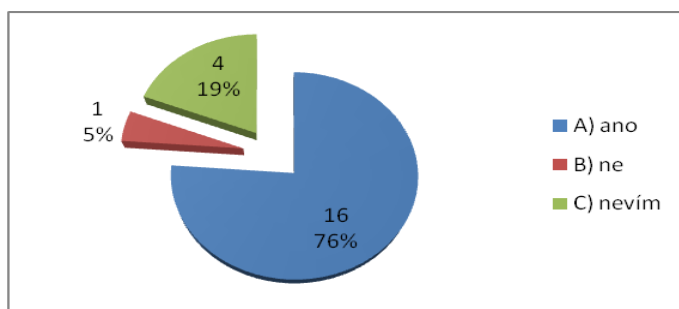
Odpověď	Počet odpovědí	Vyhodnocení odpovědi
ano	3	bezpečná
ne	6	riziková
nevím	12	neutrální

16. Dovedeš si představit, že by ses někdy živil/ živila prostitucí?

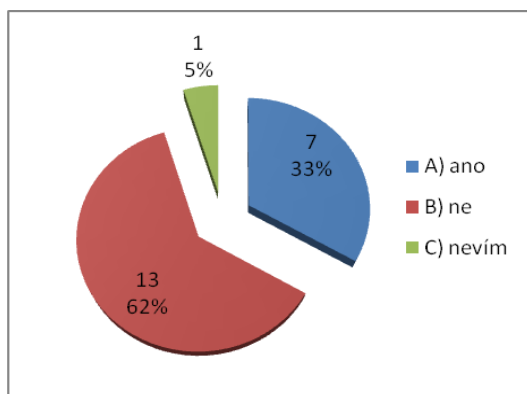
Odpověď	Počet odpovědí	Vyhodnocení odpovědi
ano	0	riziková
nikdy	19	bezpečná
Nejsem si jistý/á	2	neutrální

17. Myslíš si, že by se mělo lidem provozujícím prostituci pomáhat, zvláště pokud se jedná o děti?

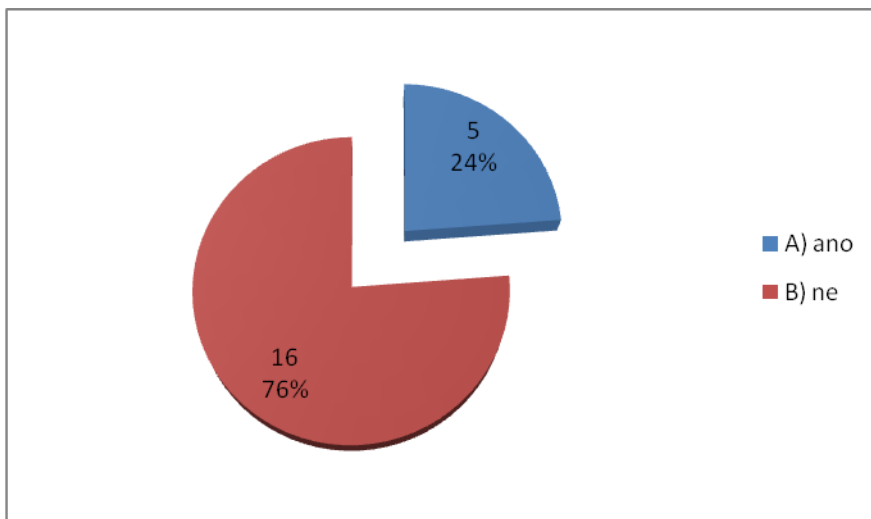
Odpověď	Počet odpovědí	Vyhodnocení odpovědi
ano	16	bezpečná
ne	1	riziková
nevím	4	neutrální

18. Myslíš si, že peníze získané prostitucí, jsou snadným výdělkem?

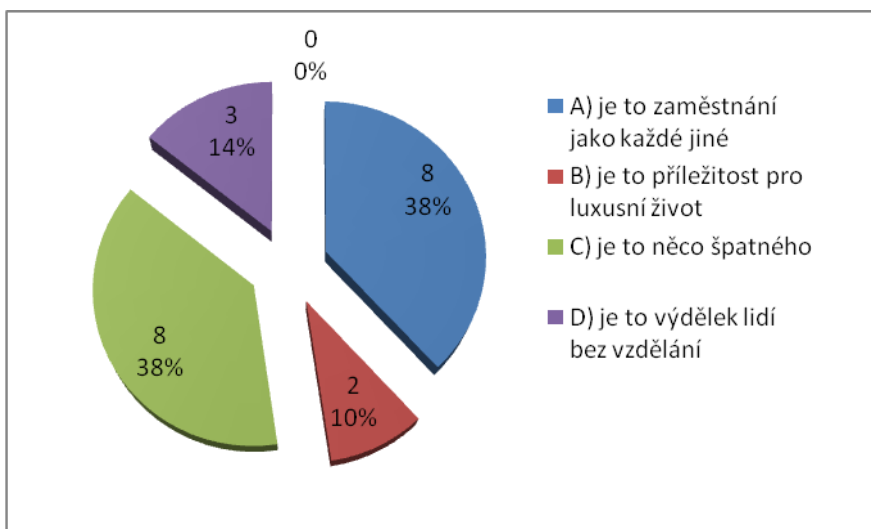
Odpověď	Počet odpovědí	Vyhodnocení odpovědi
ano	7	riziková
ne	13	bezpečná
nevím	1	neutrální

22. Myslíš si, že je v pořádku brát za sex peníze?

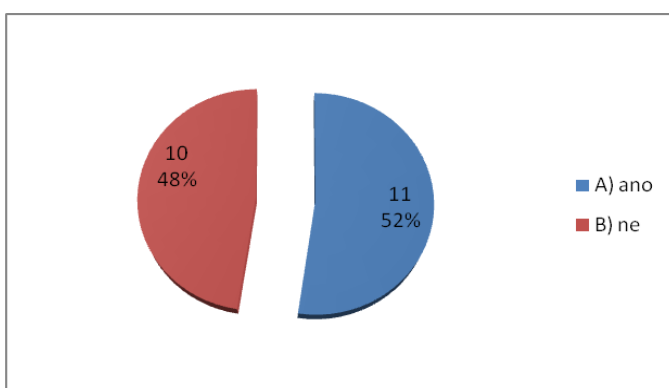
Odpověď	Počet odpovědí	Vyhodnocení odpovědi
ano	5	riziková
ne	16	bezpečná

23. Jak z níže uvedených možností vnímáš prostituci?

Odpověď	Počet odpovědí	Vyhodnocení odpovědi
Je to zaměstnání jako každé jiné	8	riziková
Je to příležitost pro luxusní život	2	riziková
Je to něco špatného	8	bezpečná
Je to výdělek lidí bez vzdělání	3	riziková

24. Měl/a by si zájem o více informací, týkající se této problematiky?

Odpověď	Počet odpovědí	Vyhodnocení odpovědi
ano	11	bezpečná
ne	10	riziková

Odpověď na hypotézu č. 2

Když vypočítáme, kolik procent dětí odpovědělo na otázky rizikovou, bezpečnou či neutrální variantou odpovědi, dostáváme se k takovýmto číslům:

- 58, 5 % dětí zvolilo odpověď, kterou jsem kvalifikovala jako bezpečnou
- 28, 6 % dětí zvolilo odpověď, kterou jsem kvalifikovala jako rizikovou
- 12, 9 % dětí zvolilo odpověď, kterou jsem kvalifikovala jako neutrální.

Druhá hypotéza, tedy že poměrně vysoké procento dětí má rizikový postoj týkající se dětské prostituce, se též potvrdila. Sice více než polovina dětí zaujímá postoje, jež bychom mohli nazvat jako bezpečné, avšak přes čtvrtinu dětí má postoje opačné.

Na otázku zda by se děti někdy obrátili na organizaci, která pomáhá obětem dětské prostituce, odpověděli pouze tři děti, že ano, což je určitě škoda. Dvanáct dětí neví, zda by se na organizaci obrátilo a šest by se na ní neobrátilo. Myslím si, že to však souvisí s tím, že jak děti odpověděly v otázce výše, žádnou takovou organizaci bohužel neznají. Že peníze vydělané prostitutí jsou snadným výdělkem, což je dost nebezpečný názor, si myslí třetina dotazovaných dětí, což je určitě na pováženou. Stejně jako že čtvrtina dětí si myslí, že je v pořádku brát za sex peníze.

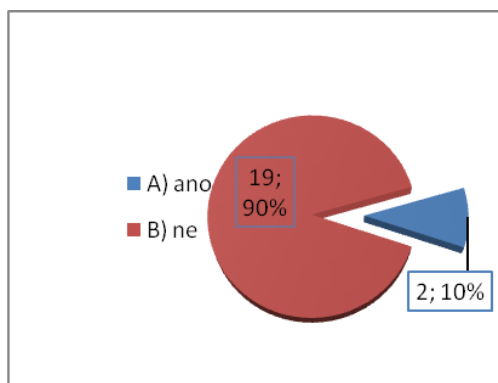
Zajímavé je, že 38% dětí uvedlo, že prostituce je zaměstnání jako každé jiné a stejný počet dětí se vyslovil tak, že je to něco špatného. Dva lidé si myslí, že je to příležitost pro luxusní život a tři, že je to výdělek lidí bez vzdělání.

Pozitivně však hodnotím fakt, že žádné dítě neuvedlo, že si dovedou představit, že by se někdy živily prostitucí, déle že většina dětí uvedla, že obětí dětské prostituce by se mělo pomáhat a pouze jeden člověk vyslovil opak.

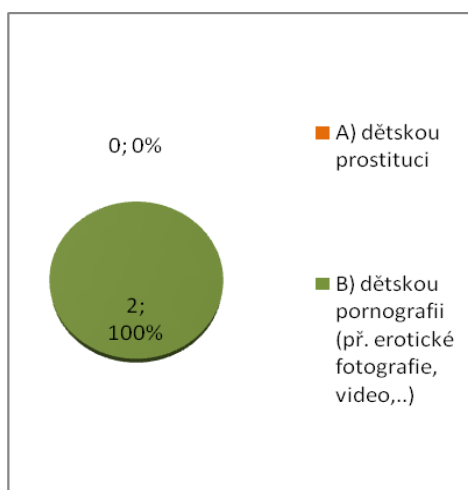
Poslední otázka z celého dotazníku měla za úkol zjistit, zda by se chtěly děti o této problematice dozvědět více. Za smutné považuji, že téměř polovina dětí, uvedla, že o žádné takové informace zájem nemá.

10.6.3. Ostatní otázky

5. a) Je v tvém okolí někdo, kdo provozuje dětskou prostituci či pornografii?

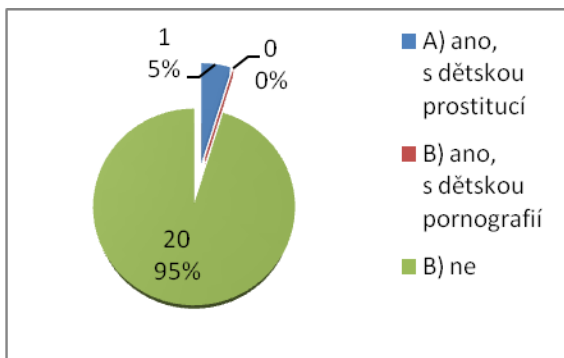

5. b) Pokud ano, co provozuje?

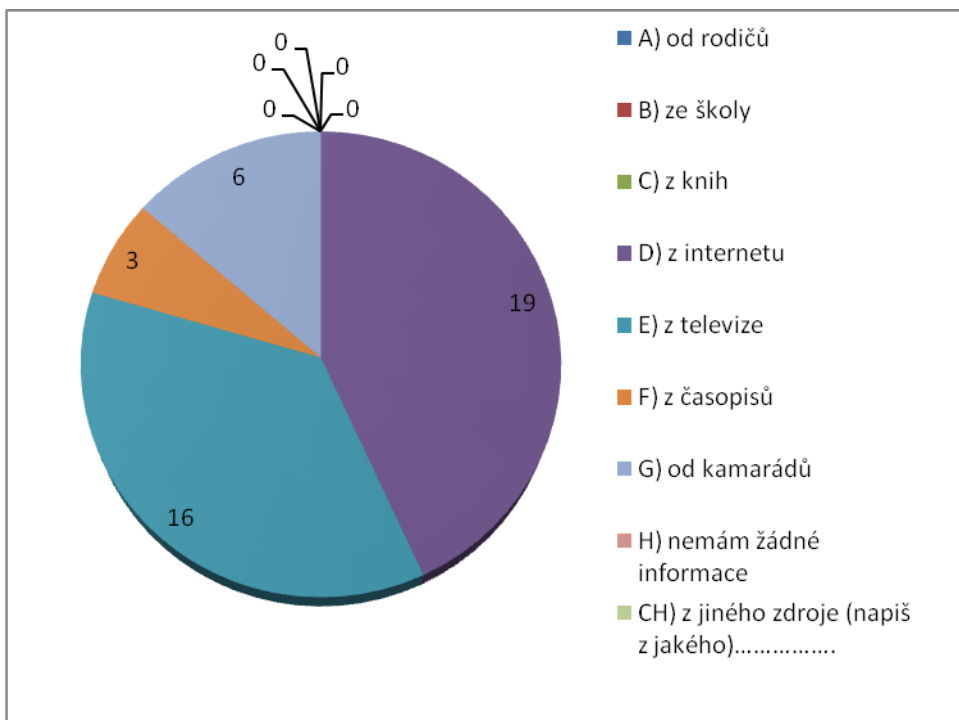
Dvě děti z dvaceti jedna dotazovaných uvedly, že znají někoho, kdo provozuje dětskou pornografii. Což tedy znamená že 10% dětí se setkala s dítětem, které je obětí dětské pornografie. Když vezmeme v úvahu, že ideální by bylo, kdyby na tuto otázku odpověděl kladně nikdo, jsou už dvě takovéto odpovědi problém.

6) Máš ty sám s tímto nějakou osobní zkušenost?

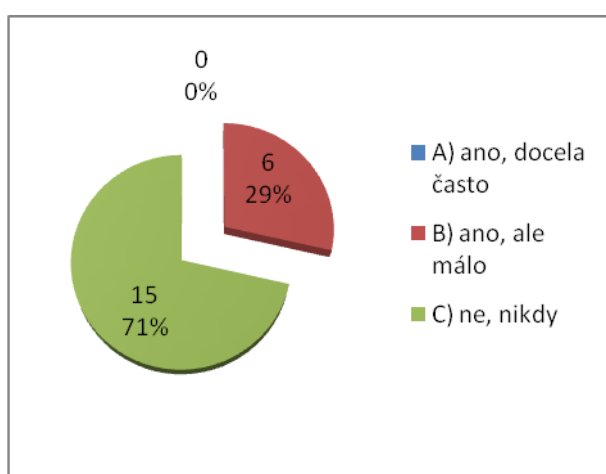
Jedno z dotazovaných dětí uvedlo, že samo má osobní zkušenost s dětskou prostitucí. Na otázky týkající se postojů, však odpovídalo bezpečně. Z toho lze vyvodit, že se nejspíš nejednalo o prostituci dobrovolnou.

7) Z jakých zdrojů máš nejvíce informací o prostituci?

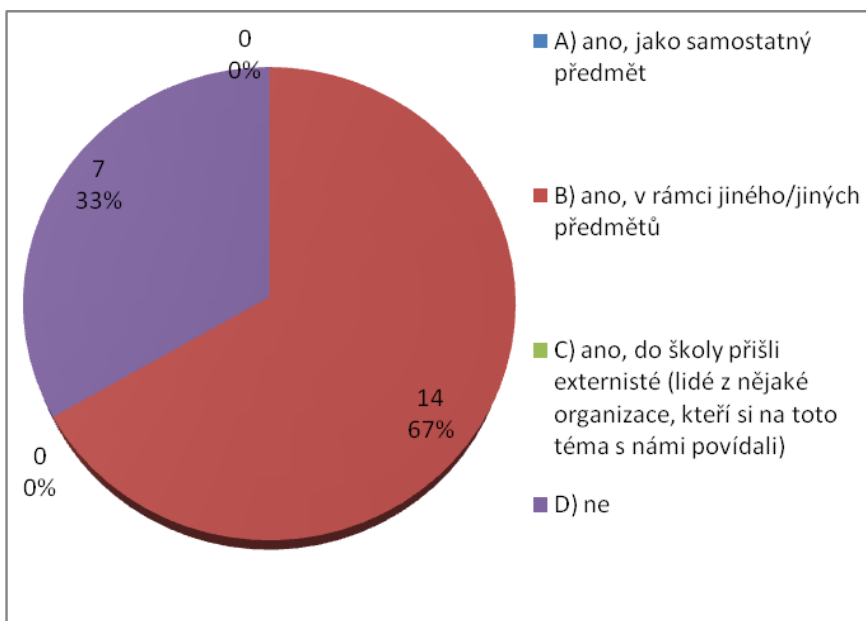
U této otázky mohli děti zvolit více odpovědí a naprostá většina odpověděla, že nejvíce informací o prostituci mají z internetu a z televize. Tyto zdroje mohou nabízet kvalitní informace a však i mnoho informací nekvalitních, neodborných a zavádějících. Možná by bylo zajímavé pokusit se zjistit, z jakých konkrétních zdrojů děti tyto informace mají, ale vzhledem k tomu, že naznaží žádné organizace, které se problému dětské prostituce věnují, nemyslím si, že by jejich zdroje byly zvláště kvalitní. Naprosto udivující je fakt, že ani jedno dítě neuvedlo, že má informace od školy či od rodičů.

8. Povídáš si o prostituci někdy se svými rodiči?

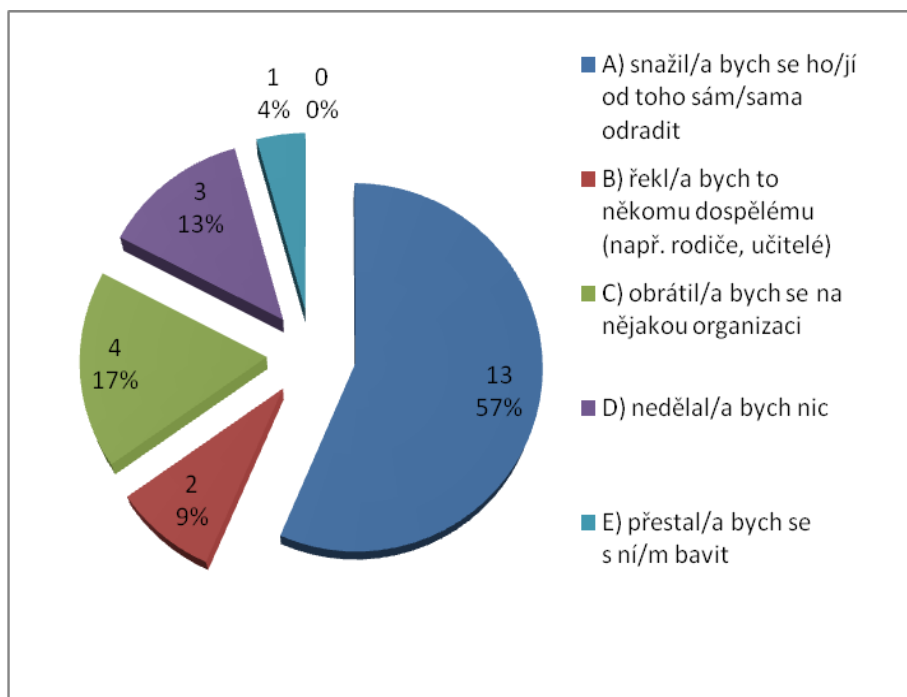
Na této otázce je jasné vidět, že si rodiče se svými dětmi na téma prostituce nepovídají a když ano, tak samotné děti to hodnotí nedostatečně. Vzhledem k tomu, že rodina by měla být jedním z hlavních zdrojů informací o této problematice, je její přístup velmi nedostatečný.

9. Máte/ měli jste ve škole sexuální výchovu?

Dvě třetiny dětí uvedly, že měli sexuální výchovu v rámci jiných předmětů, jedna třetina že ji neměli vůbec, což je docela zvláštní, když si uvědomíme, že děti ze stejné třídy, měly ty samé předměty. Může to být dáno neporozností nebo nepřítomností dětí při těchto hodinách.

19. Co by, jsi dělal/la kdybys zjistil/a, že tvůj kamarád nebo kamarádka něco takového provozuje?

Více než polovina dětí , která by zjistila, že jejich kamarád provozuje dětskou prostituci či pornografii, by se snažila ho od toho odradit vlastními silami. Třetina dětí by se obrátila na nějakého dospělého či na organizaci. Myslím, že je chválihodné, že by ses tím děti snažili něco dělat, avšak škoda je, že většina dětí by se to snažila vyřešit pouze sama.

Závěr

Obsahem mé práce je kromě představení dětské prostituce a všeho, co je potřebné k její charakteristice (výskyt, formy, kategorie), také komerční sexuální zneužívání dětí, jehož je součástí. Dále popisuje možné příčiny a následky a zvláštní pozornost je věnována právě prevenci dětské prostituce, se kterou souvisí i informovanost dětí a jejich postoje k této problematice. Podle studie 3. Lékařské fakulty z roku 2001 a 2004 mají děti nízkou míru informovanosti o jevu dětské prostituce a vysoký podíl dětí nahlíží na tuto problematiku rizikově.

Cílem mé práce bylo tedy zjistit, jakou mají žáci 9. třídy míru informovanosti a jaké zaujímají postoje k problematice dětské prostituce. Šetření jsem prováděla v jedné třídě základní školy v Praze.

Zjistila jsem, že žáci 9. třídy základní školy mají o problematice dětské prostituce míru informovanosti pouze 58%, čímž se potvrdila moje hypotéza o nízké informovanosti. Druhá hypotéza, která předpokládá, že vysoké procento dětí má k jevu prostituce rizikový vztah, se též naplnila. Celá čtvrtina dotazovaných dětí zvolila rizikové odpovědi.

Moje šetření tedy potvrzuje deskriptivní studii 3. Lékařské fakulty o postojích dětí k prostituci. Výsledky by mohly mít význam i pro školu, na které byla anketa prováděna, avšak zájem o výsledky samotná škola neprojevila.

Nepříznivé výsledky, můžou být důsledkem i toho, že většina dětí získává informace o problematice dětské prostituce z nekvalitních zdrojů. Na prvním místě je zdrojem informací internet a televize, což jak se domnívám podle výsledků dotazníku nejsou často kvalitní zdroje. Rodiče, kteří by měli být jedním z hlavních zdrojů, na toto téma se svými dětmi nemluví vůbec nebo jen

velmi omezeně. Co se týče informací podávaných školou, tak výsledky dotazníku též nejsou zrovna pozitivní. O dětské prostituci by se škola měla zmiňovat v rámci sexuální výchovy, přesto třetina dětí tvrdí, že ve škole nemají sexuální výchovu vůbec a dvě třetiny, že jí měly v rámci jiných předmětů. Nevyučují jí ani externisté. Po rozhovoru s dětmi, jsem se však dozvěděla, že mnoho hodin sexuální výchově věnováno nebylo a dokonce se mě ptaly, proč takovýto předmět nemají.

Jako řešení, aby se dětem zvýšila informovanost o jevu dětské prostituce a tím by se současně měly měnit postoje k tomuto jevu směrem k lepšímu, bych doporučila tato řešení:

- Škola by měla do svých osnov zařadit více sexuální výchovy a to buď vytvořením takového samostatného předmětu, nebo alespoň zvýšit počet hodin, při kterých se bude tomuto tématu věnovat v jiných předmětech, například v hodinách občanské výchovy.
- Do škol by měli chodit specializovaní externisté, kteří by dělali pro děti speciální celodenní semináře či programy na téma sexuální výchovy, do které by byla zakomponovaná problematika komerčního sexuálního zneužívání dětí.
- Rodičům by se měli dát informace, které by je podpořili k tomu, aby se se svými dětmi nebáli na toto téma mluvit. Škola by mohla prostřednictvím externistů zařídit i vzdělání pro rodiče.
- Rodičům i dětem by se měli do rukou dostat informační brožury, týkající se této problematiky, obsahující i kontakty na specializované organizace. Rozdávat by se mohly právě ve škole.

Použitá literatura

Tištěné zdroje

- GREGOROVÁ, Vojtěška, *Prostituce jako sociálně patologický jev v ČR*, Absolventská práce, VOŠ Jabok, Praha, 2005
- KRAUS, Blahoslav a kol., *Sociální patologie*, Hradec Králové, Gaudeamus, 2007
- MILFAIT, René, *Komerční sexualizované násilí na dětech*, Praha, Portál 2008
- MLÍKOVÁ, Bronislava, *Prostituce jako sociální problém mladistvých*, Bakalářská práce, UTB FHS, Brno, 2010
- ŘÍČAN, Pavel a kol., *Dětská klinická psychologie*, 4. vydání, Praha, Grada Publishing, 2006
- ŠUJANOVÁ, Anna, *Prostituce chlapců a mladých mužů v Berlíně*, Bakalářská práce, UK ETF, Praha, 2011
- TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana a kol., *Obchodování se ženami z pohledu České republiky*, Praha, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004
- VANÍČKOVÁ, Eva, *Dětská prostituce*, Praha, Grada Publishing, 2005
- VANÍČKOVÁ, Eva, PROVAZNÍK, Kamil, HADJ – MOUSSOVÁ, Zuzana, *Sexuální zneužívání dětí I. díl*, Praha, Karolinum, 1997
- VANÍČKOVÁ, Eva, PROVAZNÍK, Kamil, HADJ – MOUSSOVÁ, Zuzana, SPILKOVÁ, Jana, *Sexuální násilí na dětech, výskyt, podoby, diagnostika, terapie, prevence*, Praha, Portál, 1999
- VEVERKOVÁ, Petra, *Obchod s dětmi do sexuálního průmyslu, jako porušování práv dítěte*, Bakalářská práce UK ETF, Praha, 2010

- WEIS, Petr a kol., *Sexuální zneužívání, pachatelé a oběti*, Praha, Grada Publishing, 2000
- WEISS, Petr a kol., *Sexuální zneužívání dětí*, Praha, Grada Publishing, 2005

Internetové zdroje

- *A Prospective Study*, American Journal of Public Health, USA, November 1996. [online], (citace 1. 6. 2013), URL <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1380697/pdf/amjph00522-0105.pdf>
- BARTÁKOVÁ, Sodomová, Renáta, *Desatero k sexuální výchově*, 2012, [online], (citace 20. 4. 2013), URL
- ČR, *Trestní zákoník*. z 1. 1. 2010, [online], (citace 5. 5. 2013), URL <http://trestnizakonik.cz/>
- KOZLER, Pavel, *Projekt Šance, o. s.*, [online], (citace 20. 3. 2013), URL <http://www.sance.info/>
- OSN, *Úmluva o právech dítěte* [online], New York, 20. 11. 1989, (citace 1. 6. 2013), URL <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>
- SÜMEGH, László, *Pražské setkání lidí se zážitkem chudoby*, 2011, [online], (citace 5. 5. 2013), URL <http://www.sance.info/index.php?go=odborna-sekce&id=9>
- WIDOM, C. S., KUHNS, J.B., *Childhood Victimization and Subsequent Risk for Promiscuity, Prostitution, and Teenage Pregnancy:*
- ŽÁKOVÁ, Markéta, *Prostituce – charakteristika*, 2010, Národní informační centrum pro mládež, [online], (citace 12. 4. 2013), URL <http://www.nicm.cz/prostituce-charakteristika>

Přílohy

Příloha č. 1

Dotazník Informovanost a postoj žáků 9. tříd k dětské prostituci

Tento dotazník zkoumá informovanost a postoj žáků 9. tříd k dětské prostituci. Slouží pouze pro účely mé bakalářské práce, která nese název Dětská prostituce a její prevence. Cílem je tedy zjistit, jaký máte na dětskou prostituci názor, kde získáváte informace atd.

Pokyny pro správné vyplnění dotazníku:

- Dotazník je zcela anonymní, proto ho nikde nepodepisujte
- Zakroužkuj pouze jednu správnou odpověď, pouze u otázek 2,5,6,7,9 je možno zakroužkovat více odpovědí. Odpověď nevím, se snažte používat co nejméně.
- Snažte se odpovědět na všechny otázky, pokud vám nebude něco jasné, nebojte se mě zeptat.

Děkuji Tereza Mašitová

1. Pohlaví

A) chlapec

B) dívka

2. Jak nejčastěji využíváš část trávený mimo školu?

A) sportem

B) kroužkem (výtvarný, hudební,...)

C) čtením knih

D) venku s kamarády

E) u počítače

F) jinak (napíš jak)

3. Víš co to je dětská prostituce?

A) ano

B) ne

4. Víš co to je komerční sexuální zneužívání dětí?

A) ano

B) ne

5. a) Je v tvém okolí někdo, kdo provozuje dětskou prostituci či pornografii?

A) ano

B) ne

5. b) Pokud ano, provozuje

A) dětskou prostituci

B) dětskou pornografii (př. erotické fotografie, video,...)

6. Máš ty sám s tímto nějakou osobní zkušenost?

A) ano, s dětskou prostitucí

B) ano, s dětskou pornografií

B) ne

7. Z jakých zdrojů máš nejvíce informací o prostituci?

A) od rodičů

B) ze školy

- C) z knih
- D) z internetu
- E) z televize
- F) z časopisů
- G) od kamarádů
- H) nemám žádné informace
- CH) z jiného zdroje (napíš z jakého).....

8. Povídáš si o prostituci někdy se svými rodiči?

- A) ano, docela často
- B) ano, ale málo
- C) ne, nikdy

9. Máte/ měli jste ve škole sexuální výchovu?

- A) ano, jako samostatný předmět
- B) ano, v rámci jiného/jiných předmětů
- C) ano, do školy přišli externisté (lidé z nějaké organizace, kteří si na toto téma s námi povídali)
- D) ne

10. Je prostituce v České Republice trestným činem?

- A) ano
- B) ne

11. Slyšel jsi někdy o Úmluvě o právech dítěte?

A) ano

B) ne

12. Myslíš si, že víš, jaká jsou tvoje práva?

A) ano

B) ne

C) nejsem si jistý/á

13. Myslíš si, že vykonávání prostituce, může mít pro dítě dlouhodobé psychické následky?

A) ano

B) ne

14. Víš, že existují organizace, které pomáhají obětem dětské prostituce?

A) ano, některé znám

B) ano, ale nevím které

C) nevím

15. Obrátil/a by ses někdy na takovou organizaci?

A) ano

B) ne

C) nevím

16. Dovedeš si představit, že by ses někdy živil/ živila prostitucí?

- A) ano
- B) nikdy
- C) nejsem si jistá/ý

17. Myslíš si, že by se mělo lidem provozujícím prostituci pomáhat, zvlášť pokud se jedná o děti?

- A) ano
- B) ne
- C) nevím

18. Myslíš si, že peníze získané prostitucí, jsou snadným výdělkem?

- A) ano
- B) ne
- C) nevím

19. Co by, jsi dělal/la kdybys zjistil/a, že tvůj kamarád nebo kamarádka něco takového provozuje?

- A) snažil/a bych se ho/jí od toho sám/sama odradit
- B) řekl/a bych to někomu dospělému (např. rodiče, učitelé)
- C) obrátil/a bych se na nějakou organizaci
- D) nedělal/a bych nic
- E) přestal/a bych se s ní/m bavit
- F) jiná možnost (napíš jaká)

22. Myslíš si, že je v pořádku brát za sex peníze?

A) ano

B) ne

23. Jak z níže uvedených možností vnímáš prostituci?

A) je to zaměstnání jako každé jiné

B) je to příležitost pro luxusní život

C) je to něco špatného

D) je to výdělek lidí bez vzdělání

E) jiná možnost (napiš jaká).....

24. Měl/a by si zájem o více informací, týkající se této problematiky?

A) ano

B) ne